

Дар се моҳ як маротиба нашр мешавад
Издається один раз в квартал

ДАР ШУМОРА:
В НОМЕРЕ:

Иштироки Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон дар чаласаи сеюми Аянси Аврусиёгии омбудсменҳо бахшида ба «75-солагии хотимаи Чанги бузурги ватанӣ» ба тариқи онлайн-чаласа

Ҷонибдорӣ аз иқдоми Пешвои миллат

Некоторые вопросы ответственности индивидов и уголовные санкции в международном гуманитарном праве, применяемом в ситуации вооруженного конфликта немеждународного характера

Ба муносибати 1 июн – Иди байналмилалӣ ҳифзи кӯдакон. Таваҷҷуҳ ба кӯдакон кафили фардон нест

Сулҳофарӣ: продаву ҷоннисориву гузашт меҳода!

Таъсири манфии пандемияи коронавирус (COVID-19) ба вазъи ҳуқуқии муҳоҷирони меҳнатӣ

Здравоохранение и права человека в Республике Таджикистан

Падидан душанҷивандӣ ва вазъи ҳуқуқии он

Ҳифзи ҳуқуқи инсон дар муассисаҳои пӯшида ва қисман пӯшида

Рӯзи байналмилалӣи гурезаҳо

Актуальность изменений и дополнений в КОАП и Уголовный кодекс Республики Таджикистан в связи с пандемией

Иқдомҳои начинбонаи Пешвои миллат дар самти ҳуқуқ ба таҳсил

АХБОРИ ВАКОЛАТДОР ОИД БА ҲУҚУҚИ ИНСОН ДАР ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

ВЕСТНИК УПОЛНОМОЧЕННОГО ПО ПРАВАМ ЧЕЛОВЕКА В РЕСПУБЛИКЕ ТАДЖИКИСТАН

№ 2(34) 2020

«Сулҳу оромӣ, суботи сиёсӣ ва ваҳдату ҳамдигарфаҳмӣ ба мардуми Тоҷикистон дар натиҷаи саъю талоши шабонарӯзи фарзандони огоҳу бедордони миллат, музокироти бисёр мушкилу тӯлонӣ ва ҳамзамон бо ин, бар ивази ҷони ҳазорон нафар ҷавонмардони содиқу ватандӯст муяссар гардидааст».

Эмомалӣ Раҳмон

Маҷалла
дар Вазорати фарҳанги
Ҷумҳурии Тоҷикистон
аз 7 майи соли 2012 таҳти № 0165/мч
ба қайд гирифта шудааст.

Бобозода Умед (Сармуҳаррир).

Ҳайати таҳририя:

Ализода З., Абдуллозода А.Р.,
Ашуриён М.Қ., Р.Ҳабибулозода,
Ҳакимиён С., Ашӯров М.У.,
Содиқов А., Раҷабов Ш.,
Қодирӣ С.А.,
Шарофов П.Р. (Котиби масъул)

Суроға: 734025, ш. Душанбе,
ҳиёб. Бохтар 10,
Тел: 221-79-89, 221-79-69
info@ombudsman.tj
www.ombudsman.tj

Ба чопаш 15.07.2020 имзо шуд.
Адади нашр 200

Ахбори мазкур дар
ҶДММ «Абдулло ва Искандар К»
нашр шудааст

Суроғаи намояндагиҳо ва
қабулгоҳҳои ҷамъиятии Ваколатдор
оид ба ҳуқуқи инсон дар минтақаҳо:

ш. Бохтар: к. Б. Ғафуров, 11,
тел.: (+8)3222-2-79-32;

ш. Хоруғ: к. Ленин, 25,
тел.: (+8)3522-2-32-84;

ш. Хучанд: к.Фирдавсӣ, 120,
тел.: (+8)3422-6-28-68;

ш. Кӯлоб: к. И.Сомонӣ, 36,
тел.: (+8)3322-2-22-93;

н. Айнӣ: к. Рӯдакӣ, 27,
тел.: (+8)3479-2-28-24;

н. Қубодиён: к. И. Сомонӣ, 36,
тел.: (+8)3251-2-26-35.

Ҷамаи хизматрасониҳои
намояндагиҳо ва қабулгоҳҳои
ҷамъиятӣ ройгон мебошанд.

**ИШТИРОКИ ВАКОЛАТДОР ОИД БА
ҲУҚУҚИ ИНСОН ДАР ҶУМҲУРИИ
ТОҶИКИСТОН ДАР ЧАЛАСАИ
СЕЮМИ АЛЯНСИ АВРУОСИЁГИИ
ОМБУДСМЕНҲО БАҲШИДА БА
75-СОЛАГИИ ХОТИМАИ ЧАНГИ
БУЗУРГИ ВАТАНӢ БА ТАРИҚИ
ОНЛАЙН-ЧАЛАСА**

Дар таърихи 29 апрели соли чорӣ Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон Умед Бобозода дар чаласаи сеюми Аянси Авруосиёгии омбудсменҳо баҳшида ба “75-солагии ғалаба дар Чанги бузурги ватанӣ”, ки ба тариқи онлайн-чаласа баргузор гардид, ширкат намуд.

Дар чорабини мазкур намоёндагони кишварҳои аъзои Аянси Авруосиёгии омбудсменҳо, аз ҷумла, омбудсменҳои давлатҳои Федератсияи Россия, Ҷумҳурии Арманистон, Ҷумҳурии Қирғизистон, Ҷумҳурии Сербия, Ҷумҳурии Ўзбекистон, Ҷумҳурии Ислондӣ Эрон ва Ҷумҳурии Қазоқистон низ ширкат доштанд.

Мавзӯи онлайн-чаласа аз ду қисмат иборат буда, ба ҷашни 75-солагии Чанги бузурги ватанӣ ва таҷрибаҳои беҳтарини омбудсменҳо ва ниҳодҳои миллии ҳифзи ҳуқуқи инсон дар давраи пандемияи COVID-19 баҳшида шуда буд.

Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон Умед Бобозода вобаста ба бузургдошти ғалабаи халқи шӯравӣ бар зидди фашизм, оид ба ишти-

роки далеронаи тоҷикон дар мубориза ба исёнгарони фашизм, оид ба вазъи иҷтимоӣ ва ҳимояи ҳуқуқи собиқадорони Чанги бузурги ватанӣ дар Тоҷикистон, оид ба таъшики ҳамкорихои мустаҳками ҳамачониба дар нигоҳдорӣ ва эмин доштани ёдгориҳои таърихӣ фарҳангӣ, таҳқиқотҳои таърихӣ ва гузоштани мерос барои насли оянда баромад ва пешниҳодҳо намуд.

Ҳамчунин дар кори онлайн-чаласа Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон доир ба масъалаҳои пешгирӣ ва гузаронидани корҳои профилактикӣ, риоя ва ҳифзи ҳуқуқи инсон дар давраи пандемияи कोरोनाвирус, оид ба таъсис ва фаъолияти Ситоди ҷумҳуриявии Тоҷикистон барои пешгирии интиқол ва паҳншавии сирояти коронавируси нав суҳанронӣ намуд.

Дар ҷарраёни муҳокимаи масъалаҳои ҷойдоштаи ҷорабинӣ аз ҷониби аъзоёни Аянси Авруосиёгии омбудсменҳо ва иштирокчиён саволу ҷавоб сурат гирифта, як қатор тавсияҳо ва пешниҳодот вобаста ба мавзӯҳои зикргардида манзур гардиданд.

Ёдовар мешавем, ки 18 декабри соли 2019 мақомоти Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон аъзои комилҳуқуқи Аянси Авруосиёгии омбудсменҳо гардид.

Ҳадамоти матбуоти ВҲИ ҚТ

ҶОНИБДОРӢ
АЗ ИҚДОМИ ПЕШВОИ МИЛЛАТ

Мақомоти Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон хатари паҳншавии сирояти COVID-19-ро дарк намуда, аз рӯзҳои аввали фаъолияти Ситоди ҷумҳуриявӣ бо он алоқаи доимӣ барқарор намудааст. Таҷрибаи ҷаҳонӣ нишон медиҳад, ки барои чорабиниҳои пешгирӣ ва мубориза бо пандемияи COVID-19 бояд кӯмаки моддӣ ва маънавӣ расонида шавад.

Аз ин лиҳоз, ҳануз 1 майи соли 2020 Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон барои дар муддати се моҳ чихати пардохти иловапулӣ дар ҳаҷми як маоши вазифавӣ ҳармоҳа ба музди меҳнати амалкунандаи кормандони соҳаи тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳоли, ки бевосита дар раванди ташҳис ва табобати сирояти COVID-19 дар муассисаҳои табобатӣ ва таҳти карантин қарордодашуда иштирок менамоянд, аз ҳисоби Фонди захиравии Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон 12,4 миллион сомонӣ маблағ ҷудо намуданд.

Илова бар ин, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон маоши вазифавии якмоҳаи ҳудро ба суратҳисоби махсус, ки барои маблағгузориҳои чорабиниҳои пешгирӣ ва мубориза бо пандемияи COVID-19 ҷушода шудааст, гузарониданд.

Роҳбарият ва кормандони мақомоти Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон низ яқдилона бо ҳисси

баланди масъулият ва ҷонибдорӣ аз ин иқдоми наҷибонаи Пешвои миллат аз ҳисоби музди меҳнати худ ба суратҳисоби махсус, ки барои чорабиниҳои пешгирӣ ва мубориза бо пандемияи COVID-19 ҷушода шудааст, 23 000 сомонӣ интиқол доданд.

Дар ин рӯзҳои душвор ва ҳассос мо бояд бо Ситоди ҷумҳуриявӣ, мақомоти давлатӣ ва махсусан Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳоли ҳамкорӣ ва ба онҳо дар амалӣ сохтани вазифаҳои муносибат намоем.

Боварӣ дорем, ки зери сиёсати хирадмандонаи Пешвои миллат муттаҳид шуда, ин мушкилотро низ паси сар менамоем.

Хадамоти матбуоти ВХИ

**НЕКОТОРЫЕ ВОПРОСЫ
ОТВЕТСТВЕННОСТИ ИНДИВИДОВ И
УГОЛОВНЫЕ САНКЦИИ В МЕЖДУНА-
РОДНОМ ГУМАНИТАРНОМ ПРАВЕ,
ПРИМЕНЯЕМОМ В СИТУАЦИИ
ВООРУЖЕННОГО КОНФЛИКТА
НЕМЕЖДУНАРОДНОГО ХАРАКТЕРА**

Согласно ст. 1, общей для всех Женевских Конвенций 1949 г., «Высокие Договаривающиеся стороны обязуются при любых обстоятельствах соблюдать и заставлять соблюдать настоящую Конвенцию». Это обязательство упоминается и даже конкретизируется в ст. 89 Дополнительного Протокола I от 1977 года, которая требует, чтобы в случае совершения серьезных нарушений Женевских Конвенций и Дополнительного Протокола I государства принимали меры как совместно, так и индивидуально в сотрудничестве с ООН.

Но сейчас, когда возрастает число немеждународных вооруженных конфликтов, вопросы ответственности и уголовные санкции в таких ситуациях приобретают особый характер и являются актуальной проблемой.

Нормы международного гуманитарного права подлежат неукоснительному выполнению, всеми воюющими сторонами при любых обстоятельствах. Согласно нормам международного гуманитарного права, роль государств в выполнении норм международного гуманитарного права заключается, в частности, в: ратификации осуществляющих договоров; распространении знаний об их содержании; выполнении предписанных обязанностей.

Республика Таджикистан с января 1993 года является страной-участницей всех четырех Женевских Конвенций от 1949 года и двух Дополнительных Протоколов к ним от 1977 года. На сегодняшний день Республика Таджикистан ограничилась в основном мерами, направленными на распространение знаний о МГП. Совершенно очевидно, что одним из ключевых элементов на пути успешного выполнения МГП является распространение знаний о МГП среди вооруженных сил, сил безопасности и среди гражданских лиц.

Как известно, некоторые действия, совершенные в период вооруженных конфликтов, рассматриваются как международные уголовные преступления, и ответственность за них несут в индивидуальном порядке участники военных действий, соучастники, их пособники. Известно, что основными субъектами международного права являются, прежде всего, государства, государствоподобные образования, международные организации и нации и народы, борющиеся за свое самоопределение. Но это, по нашему мнению, не означает, что субъектами международно-правовой ответственности являются только эти названные субъекты международного права. Представляется, что субъектами международно-правовой ответственности также являются и индивиды. Уже Устав Международного военного трибунала 1945 г. признает индивидов субъектами международно-правовой ответственности. Согласно ст. 6 руководители, организаторы, подстрекатели и пособники, участвовавшие в составлении или в осуществлении общего плана или договора, направленного на совершении преступлений против человечности, несут ответственность за все действия, совершенные любыми лицами с целью осуществления такого плана. Кроме того, индивида как субъект международно-правовой ответственности также признаёт и Конвенция о предупреждении преступления геноцида и наказании за него 1948 г. Вообще международное гуманитарное право – одна из немногих областей международного права, приписывающая нарушения отдельным лицам и предписывающая санкции в отношении таких лиц.

Согласно I, II, III, IV Женевским Конвенциям (статьи 50, 51, 130 и 147 соответственно), серьезными нарушениями МГП являются следующие действия:

а) нарушения, упоминаемые во всех четырех Женевских Конвенциях: преднамеренное убийство; пытки; бесчеловечное обращение; биологические эксперименты; преднамеренное причинение тяжелых страданий; нанесение серьезного увечья или ущерба здоровью; разрушение и присвоение имущества, не вызываемое военной необходимостью.

б) нарушения, упоминаемые в III и IV Женевских Конвенциях: принуждение военнопленного или гражданского лица, пользующегося защитой IV Женевской Конвенции, служить в вооруженных силах неприятельской державы; лишение военнопленного или гражданского лица, пользующегося защитой IV Женевской Конвенции, права на беспристрастное и нормальное судопроизводство, предусмотренное III и IV Женевскими Конвенциями.

в) нарушения, упоминаемые только в IV Женевской Конвенции: незаконное депортирование или перемещение; незаконное лишение свободы; взятие заложников.

Все эти перечисленные действия являются серьезными нарушениями, только если они совершаются против тех, кто подпадает под юридическое определение лиц, на которых распространяется покровительство той или иной Женевской Конвенции. Как мы видим, те нарушения, которые считаются серьезными по МГП, предусмотрены только теми Конвенциями, которые применяются во время международного вооруженного конфликта. Дополнительный Протокол II, который применяется в случае внутреннего вооруженного конфликта, состоит всего из 28 статей, причем 10 из них составляют заключительные положения. Таким образом, количество норм, относящихся к этой категории конфликтов, невелико. Даже положения, применяемые конкретно к немеждународным вооруженным конфликтам, не содержат никаких обязательств по имплементации МГП, кроме обязательства, закрепленного статьей 19 Протокола II, распространять знания о нем.

Международное гуманитарное право, применяемое в случае немеждународных вооруженных конфликтов, не располагает таким образом, механизмами, устанавливающими международную уголовную ответственность для лиц, виновных в нарушениях.

Касаясь вопроса ответственности за нарушения, совершаемых в случае немеждународных вооруженных конфликтов, нужно отметить, что сторонами в таких конфликтах являются правительство и повстанческие группировки. Известно, что государство в любом случае в таких конфликтах может привлекать к ответственности участников повстанческих группировок, когда они совершают военные преступления, т.е. преступления, связанные с МГП. Но трудно представить, что МГП предоставляет повстанцам полномочия преследовать и судить лиц, виновных в нарушениях. Такое положение не предусматривается нормами МГП.

Нужно отметить, что МГП, применяемое во время международных вооруженных конфликтов, создает всеобщую юрисдикцию в отношении пресечения военных преступлений. В том, что касается немеждународного вооруженного конфликта, государства, не принимающие участия в конфликте, будут, по всей вероятности, не склонны осуществлять ее, опасаясь упреков во вмешательстве во внутренние дела государства, охваченного конфликтами, хотя соблюдение МГП никогда не может являться враждебным действием по отношению к другому государству.

Необходимо напомнить, что государство, не участвующее в конфликте, должно преследовать в судебном порядке как повстанцев, так и лиц из состава правительственных вооруженных сил.

Одной из мер по имплементации норм МГП, которые вытекают из текстов Женевских Конвенций и Дополнительных Протоколов к ним, является пресечение любых нарушений Конвенций и Протоколов и, в частности, ввод в действие уголовного законодательства, необходимого для наказания за военные преступления.

Относительно этого вопроса некоторые государства рассматривают уголовную ответственность в рамках своего национального законодательства, не признавая, что в какой бы форме данные нарушения ни были совершены, они тем не менее являются нарушениями международного права.

Такова позиция практически всех стран, хотя зачастую она влечет за собой сложные проблемы. Типичным примером могут служить США, которые применяют свое внутренне право, военное или общеуголовное, для наказания лиц, виновных в нарушениях, равнозначных тем нарушениям, которые предусмотрены международным правом. Некоторые государства установили специальные нормы уголовной ответственности за нарушения международного гуманитарного права, сделав это самыми различными способами.

Республика Таджикистан, также являясь участником Женевских Конвенций и Дополнительных протоколов к ним, тем самым выполняет взятые на себя обязательства, вытекающие из положений этих норм. В частности, РТ одним из первых государств среди государств-членов СНГ, включила в уголовный кодекс статьи, предусматривающие ответственность за нарушения МГП. Так, статьи 403, 404 и 405 Уголовного кодекса РТ прямо предусматривают положения таким образом: умышленное нарушение норм международного гуманитарного права, совершенное в ходе вооруженного конфликта; умышленное нарушение норм международного гуманитарного права, совершенное во время международного или внутреннего вооруженного конфликта с угрозой здоровью или повлекшие физические увечья. Как видно из положений этих статей, в отличие от других государств, в Уголовном кодексе РТ предусматривается ответственность не только за нарушения норм МГП, совершенные в ходе международного вооруженного конфликта, но и за нарушения, совершенные в ходе вооруженного конфликта немеждународного характера, что позволяет говорить о существовании индивидуальной ответственности за нарушения норм МГП.

Важный шаг на пути к привлечению индивидуальной ответственности в МГП наряду с созданием военных трибуналов – создание Международного уголовного суда (МУС) в 1998 году. Вопрос деятельности международного уголовного суда регламентируется Римским Статутом Международного уголовного суда, который 1 июля 2002 г. вступил в силу. Республика Таджикистан одной из первых подписала Римский статут МУС. В Статуте МУС те военные преступления, которые совершаются во время вооруженного конфликта немеждународного характера, не полностью соответствует подходу, принятому Международному уголовному трибуналу по Югославии, который заявил, что «то, что бесчеловечно и, следовательно, запрещено в международных войнах, не может не быть бесчеловечным и неприемлемым во время гражданской войны». Примерно половина положений статьи 8, применяемых во время международных вооруженных конфликтов, не была включена в разделы, касающиеся немеждународных вооруженных конфликтов.

Таким образом, в отличие от других отраслей международного публичного права, в международном гуманитарном праве предусматривается индивидуальная уголовная ответственность за нарушения норм МГП, а наказания лиц, совершивших такие преступления, предусматриваются национальным законодательством государства, т.е. Уголовным кодексом.

**У. Бобозода,
Уполномоченный по правам человека
в Республики Таджикистан, кандидат
юридических наук**

БА МУНОСИБАТИ 1 ИЮН - ИДИ
БАЙНАЛМИЛАЛИИ ҲИФЗИ
КҶДАКОН. ТАВАҶҶҲҲ БА КҶДАКОН
КАФИЛИ ФАРДОИ НЕК АСТ

Кӯдакон сарвати муҳимтарин, ояндаи неки имрӯзу фардои миллат мебошанд ва ғамхорӣ нисбати онҳо вазифаи ҳар як шахс, ҷомеа ва давлат аст. Бо дарназардошти чунин муҳиммият дар саросари дунё рӯзи 1 июн ҳамчун Рӯзи байналмилалӣ ҳифзи кӯдакон таҷлил мегардад. Соли ҷорӣ он маротибаи 70-ум ҷашн гирифта мешавад.

Расман пайдоиши ин ид бо ҷаласаи махсуси Федератсияи байналмилалӣ демократии занон (соли 1949) рабт дорад, ки дар он дар бораи таъмини некӯахлоқии кӯдакон қарор қабул гардид. Зарурати таъсис додани ин ид дар он буд, ки солҳои баъдиҷангӣ кӯдакон дар вазъияти хеле ногувор қарор доштанд. Аксарияти кӯдакон аз падару модар, хонаву ҷой маҳрум шуда, маҷбур буданд бо талбандагиву дудӣ рӯз гузаронанд. Кӯдакони зиёд аз гуруснагиву беморӣ мефавтиданд. Ҳолати мазкур ҷомеаро бетараф гузошта наметавонист.

Ҳадаф аз ҷашнгирии Рӯзи байналмилалӣ ҳифзи кӯдакон ҷалби таваҷҷӯҳи ҷомеа ба мушкилоти кӯдакон ва зарурати ҳифзи онҳо аст. Аз ин рӯ, он на танҳо иди кӯдакон, балки иди калонсолон низ ҳаст.

Андешаи ҷашнгирии Рӯзи байналмилалӣ ҳифзи кӯдакон аз ҷониби СММ хуб пазируфта шуд ва аз ҳамин лаҳза СММ ҳифзи ҳаёт, саломатӣ ва ҳуқуқҳои кӯдакро яке аз самтҳои асосии фаъолияти худ

арзёбӣ намуд.

Бо мақсади инъикоси ҳуқуқу озодиҳои кӯдак Ассамблеяи генералии СММ соли 1959 Эълонияи умумии ҳуқуқи кӯдакро қабул кард. Муқаррароти асосии Эълония дар он ифода меёбад, ки “инсоният бояд беҳтарин чизро, ки дорад, ба кӯдакон диҳад”. Он аз волидайн, ҷомеаи шаҳрвандӣ ва ҳукуматҳо даъват ба амал овард, ки ҳуқуқҳои кӯдаконро эътироф ва барои амалишавии онҳо мусоидат намоянд.

Баъдан, соли 1989 аввалин санади байналмилалӣ барои давлатҳои иштирокчи ҳатмӣ - Конвенсияи СММ дар бораи ҳуқуқҳои кӯдак қабул гардид. Санади мазкур ба сано талоши қариб 70 солаи ҷомеаи байналмилалӣ ҷиҳати эътирофи кӯдак ҳамчун шахсияти комилҳуқуқ ва зарурати бо дарназардошти хусусиятҳои хос ва осебпазирии кӯдакон мавриди ҷимоя ва ғамхории махсус қарор дода шудани онҳо нуқта гузошт.

Бо гузашти 70 сол масъалаи ҳифзи кӯдакон аҳамияти худро гум накардааст.

Дар замони муосир низ кӯдакон ба ғамхорӣ ниёз доранд. Ҳақиқати ногузир чунин аст, ки кӯдакон дар ҷомеаҳои гуногун бо мушкилот рӯ ба рӯ мешаванд. Мутаассифона ҳар гуна мушкилоти иҷтимоии замони муосир, аз қабилӣ камбизоатӣ, нобаробарии иҷтимоӣ, зӯрварӣ, бемаъсулияти волидайн, ояндабин набудани калонсолон ҳангоми ҳалли масъалаҳои оилавӣ, муҳоҷират, мавҷуд будани иттилооти барои кӯдакон зараровар ва дигарҳо дар навбати аввал метавонанд таъсири манфии худро ба кӯдакон расонанд.

Гуруҳҳои алоҳидаи кӯдакон, аз ҷумла кӯдакони یتим, бепарастор, маъюбиятдошта, кӯдакони мубталои бемориҳои гуногун, кӯдакони бо қонун дар муҳолифатбуда бештар осебпазиранд ва нисбати худ ғамхорӣ ва муносибати махсусро талаб менамоянд.

Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон бештар аз 30% аҳолиро кӯдакон ташкил медиҳанд ва онҳо мавриди ғамхории давлат қарор доранд.

Тоҷикистон ҳамчун давлати демокративу ҳуқуқбунёд ва иҷтимоӣ таъмини манфиатҳои бехтарини кӯдакону наврасон, таъмини неқӯаҳволӣ ва инкишофи ҳамаҷонибаи онҳоро яке аз афзалиятҳои муҳими сиёсати давлатӣ арзёбӣ намудааст. Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар яке аз баромадхояшон қайд намуданд: “Кӯдакон ояндаи ҷомеа мебошанд, таъмини ҳуқуқҳои онҳо ба ҳифзи саломатӣ, рушди солимӣ ҷисмонӣ ва равонӣ онҳо вазифаи аввалиндараҷаи ҳар як давлату ҷомеа ба ҳисоб меравад”.

Ҷумҳурии Тоҷикистон аз соли 1993 аъзои Конвенсияи СММ оид ба ҳуқуқҳои кӯдак буда, ба ҳар як кӯдаке, ки дар қаламрави он қарор дорад, тамоми ҳуқуқҳои дар ин Конвенсия пешбинигардидаро эътироф ва таъмин менамояд.

Иқдомҳои пайвастаи Пешвои миллат ба таъмини ҳаёти осоиштаи кӯдакон, таъмин ва риояи ҳуқуқу озодиҳои онҳо, дар руҳияи меҳру муҳаббат ба Ватан ва ҳамчун насли солиму созанда тарбия ёфтани кӯдакон равона гардидаанд. Дар натиҷаи ин саъю талошҳо ҳаёти фарзандони кишвар сол аз сол бехтару рангинтар мегардад.

Ҳуқуқҳои кӯдаконро дар ҷумҳурӣ Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи ҳифзи ҳуқуқҳои кӯдак” ба танзим медарорад. Он қарордодҳои асосии ҳуқуқу манфиатҳои кӯдаконро, ки Конституцияи Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ намудааст, муқаррар менамояд.

Ҳоло дар соҳаҳои маориф, тандурустӣ, ҳифзи иҷтимоӣ ва дигар соҳаҳо зиёда аз 30 ҳуҷҷатҳои стратегӣ амалӣ шуда истодаанд, ки барои таъмини ҳуқуқу манфиатҳои кӯдакону наврасон мусоидат менамоянд.

Ислоҳот ва рушди низоми маориф ва дар ин робита таъмин намудани баробарӣ ва дастрасӣ ба таҳсил, баланд бардоштани сифати таҳсилот дар тамоми зинаҳои он аз мақсадҳои стратегӣ миллий ба шумор мераванд.

Тадбирҳои дар ин самт андешидашаванда боиси ҳамасола зиёд шудани фарогирии кӯдакон ба таҳсил мегардад.

Тибқи маълумоти Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ҷумҳурӣ дар 662 муассисаи томактабӣ 102 175 кӯдак ба таҳсилоти томактабӣ фаро гирифта шуда, дар 3884 муассисаҳои таҳсилоти ҳамагонӣ 2 033 900 хонанда таҳсил мекунад. Дар Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси Олии кишвар дар соли 2018 барои ҳалли мушкилоти дастрасии кӯдакон ба таҳсилоти томактабӣ ҷиҳати дар соли 2021 ба 30% расонидани фарогирии кӯдакон ба таҳсилоти томактабӣ таъкид шудааст ва барои расидан ба ин ҳадаф ҳоло тамоми имкониятҳо ба қарор андохта шудаанд.

Мусоидат ба инкишофи шахсият, истеъдод, қобилияти зеҳнӣ ва ҷисмонӣ кӯдакон вазифаи муҳими давлат ба шумор меравад. Муносибати мо нисбати кӯдакон, қобилияту истеъдоди онҳо қарордодҳои ояндаи бомуваффақияти кишвар аст. Боиси ифтихор ва сарбаландист, ки имрӯз насли навраси болаёқат Ватани азизи моро дар сатҳи байналмилалӣ муаррифӣ менамояд. Онҳо дар олимпиадаву озмунҳо, мусобиқаҳои варзишии сатҳи байналмилалӣ ва миллий ширкат варзида, сазовори ҷойҳои намоён, медалу дипломҳои дараҷаҳои гуногун ва ифтихорномаҳо мегарданд.

Ҳоло дар натиҷаи ислоҳоти низоми тандурустӣ, ки саломатии модару кӯдак омилҳои калидии он эътироф шудааст, вазъи ҳуқуқи кӯдакон ба саломатӣ ва дастрасии онҳо ба ҳадамоти тандурустӣ бехтару хубтар шуда истодааст. Паст шудани нишондиҳандаҳои фавти кӯдакон, паст шудани сатҳи бемориҳои сироятӣ дар байни кӯдакон шаҳодати ин гуфтаҳои янҷ. Агар ба рақамҳо рӯ оварем, тибқи маълумоти Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоӣ аҳоли нишондиҳандаҳои фавти кӯдакони то 5- сола аз сатҳи 108 ба 1000 таваллуди зинда дар соли 1990 то ба 33 адад дар соли 2017 қарор ёфтанд.

Ташаккули қомили шахсияти кӯдак, тарбияи дурусти ӯ дар оилаи солим, дар муҳити меҳру муҳаббат имконпазир аст. Аз ин рӯ, давлат оиларо ҳамчун асоси ҷамъият ҷимоя намуда, модару кӯдакро таҳти ҷимоя ва ғамхории махсус қарор ме-

диҳад. Бо ин мақсад тадбирҳои дахлдор бобати баланд бардоштани масъулияти волидайн дар таълиму тарбияи фарзанд, рушди низоми хизматрасонии иҷтимоӣ, рушди шаклҳои алтернативии тарбия дар оила андешида мешаванд.

Давлат нисбат ба ҳаёти кӯдакони یتим, маъюб ва бепарастор бетафовут набуда, ғамхорӣ ва дастгирии онҳоро аз вазифаҳои муҳимтарини худ мешуморад. Ҳоло дар ҷумҳурӣ 5277 нафар یتимони кулл ва 74 ҳазор یتимон зери сарпарастии давлат қарор доранд. Ҳуқуқҳои онҳо ба таҳсил, ҳифзи саломатӣ, меҳнат, манзил ва дигарҳо аз ҷониби давлат қафолат дода мешаванд. Дар соли таҳсили 2019-2020 дар муассисаҳои таълимии ҷумҳурӣ 1718 нафар кӯдакони یتим, 39321 нафар кӯдакони ниятим бо таҳсил фаро гирифта шудаанд, ки аз онҳо 2461 нафар дар мактаб-интернатҳо меҳонанд.

Дар ҷумҳурӣ барои дастгирии иҷтимоӣ, тавонбахшӣ ва солимгардонӣ, таҳсилоти кӯдакони маъюбиятдошта ва барои онҳо муҳайё намудани муҳити дастрас барномаҳои дахлдор амалӣ карда мешаванд. Дар раванди ин тадбирҳо ҷумҳурӣ Конвенсияи СММ оид ба ҳуқуқҳои маъюбонро ба имзо расонида, ҷиҳати ба тасвирбрасонӣ ва амалӣ гардонидани он Нақшаи миллии амалҳо роҳандозӣ шудааст.

Имрӯз масъалаҳои вобаста ба ҳуқуқҳои кӯдак дар робита бо Ҳадафҳои Рушди Устувор баррасӣ мегарданд. Зеро бе рушди устувори иқтисодиву иҷтимоӣ ҳуқуқҳои кӯдак наметавонанд самаранок амалӣ шаванд ва кӯдакон бошанд дар баробари ин метавонанд ҳамроҳи калонсолон дар бунёди ҷомеаи ороишта ва пешрафта саҳмгузор бошанд.

Кӯдакон сазовори ҳаёти арзандаанд ва вазифаи мо аз он иборат аст, ки чунин муҳитро барои онҳо муҳайё созем ва барои ба ҳаёти оянда омода шудани кӯдакон ба онҳо кӯмак расонем.

Р. Ҳабибуллозода,
Ваколатдор оид ба ҳуқуқи кӯдак
дар Ҷумҳурии Тоҷикистон

СУЛҲОФАРӢ: ИРОДАВУ **ҶОННИСОРИВУ ГУЗАШТ МЕҲОҲАД!**

Мо дар ростои таҷлили 23-юмин солгарди яке аз бузургтарин чашнҳои миллӣ – Рӯзи Ваҳдати миллӣ қарор дорем. Ваҳдати миллӣ саҳифаи нави таърихи тоҷикон ба шумор рафта, барои бунёдкорӣ ва созандагӣ дар тамоми соҳаҳои ҳаёти ҷомеа замина гузоштааст.

Ҷойгоҳ ва аҳамияти сулҳу ваҳдати миллӣ барои халқи мо хеле арзишманд аст. Зеро барои расидан ба сулҳ ва Ваҳдати миллӣ дар маҷрои воқеаҳои ҳунири солҳои 90-уми асри гузашта ҷоннисориҳо ва гузаштҳои зиёде сурат гирифтааст, то ки ин саҳифаи нангини таърихи миллат поён ёбад ва суботу амният таъмин гардад.

Кӯшишҳои сулҳталабона низ кам набуданд. Дар марҳилаи авҷи ҷанги шаҳрвандӣ – соли 1992, тарафҳои даргир барои хотима додан ба низоъ дар шаҳрҳои Бохтар (собик Қурғонтеппа), Хоруғ ва Хучанд бо ҳам нишаста, кӯшиш намуданд сулҳ кунанд. Вале, дар ҳамаи ҳолатҳо кӯшишҳо самара намедоданд.

Пас аз Иҷлосияи 16-уми Шӯрои Олии Тоҷикистон, аввалин иқдоми Раиси тозаинтиҳоби Шӯрои Олии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон баргаштан ба Душанбе ва даъват намудани вакилони Шӯрои Олӣ ва масъулини Ҳукумати Тоҷикистон ба пойтахт буд.

Сарвари давлат ба шароити ногувори қор дар қароргоҳи Ҳукумат, ки гурӯҳҳои ҷинойтпеша ғасбу тороч намуда буданд,

аҳамият надода, шабу рӯз дар фикри амалӣ намудани ваъдаи худ ба халқи Тоҷикистон буданд. Зеро, он кас дар Иҷлосияи 16-уми Шӯрои Олӣ қайд карда буданд, ки: **«Ман қасам ёд мекунам, ки тамоми донишу таҷрибаамро барои дар ҳар хона ва ҳар оила барқарор шудани сулҳ равона карда, барои гулгулшукуфӣи Ватани азизам садоқатмандона меҳнат мекунам. Барои ноил шудан ба ин нияти муқаддас агар лозим шавад, ҷон нисор мекунам, ҷунки ман ба ояндаи неки Ватанам ва ҳаёти хушбахтонаи халқи азияткашидаам бовар дорам».**

Дар он марҳила, муҳолифин ин суҳанон ва кӯшишҳои давлатсозии Сарвари давлатро нодида гирифта, ба амалҳои ғаразнокӣ худ идома медоданд. Нерӯҳои муҳолифин дар қисматҳои ҷанубӣ ва шарқу ғарбии Тоҷикистон амалиётҳои ҷангӣ бурда, зери фишору тарс теъдоде аз сокинони маҳалҳои зери идораашон бударо ба ҳоки Афғонистон гуреза намуданд. Онҳо бо ин амалашон раванди сулҳ ва Ваҳдати миллиро ба қафо кашида, бо истифода аз ин меҳостанд ҳадафҳои ғаразнокашонро амалӣ намоянд.

Аммо, азму иродаи қавӣ ва хиради азалии Эмомалӣ Раҳмон дар роҳи истиқрори сулҳ ва Ваҳдати миллий нагузошт, ки роҳбарони муҳолифин ин ҳадафи олиро барҳам зананд. Зеро, масъалаи ба раванди музокирот кашида шудани муҳолифин суоли вақт буд.

Эмомалӣ Раҳмон ба хубӣ дарк менамуданд, ки барои расидан ба сулҳу Ваҳдати миллий, аз бухрон баровардани иқтисодиёти Тоҷикистон ва ривочу равнақи он бояд мутахассисони варзида дар атрофашон ҷамъ омада, зери роҳбарияшон кор кунанд. Дар ин раванд агар барои устувории мавқеи ҳуди Сарвари давлат масъулияти роҳбарӣ ва ваъдаи сулҳофарияшон асос гардида бошад, барои масъулини давлат ва ҳукумат мавқеи устувор ва шарафу мардонагии Эмомалӣ Раҳмон боис шудааст, ки ба Душанбе оянд ва ба иҷрои вазифа шуруъ кунанд.

Барои Сарвари давлат новобаста аз вазъи бухронии соҳаҳои тариқи инерсия пешравандаи хоҷагии халқи ҷумҳурӣ - сулҳ ва Ваҳдати миллий афзалият дошт. Зеро, он кас дуруст дарк менамуданд, ки бе истиқрори сулҳ ва Ваҳдати миллий ба рушди дигар соҳаҳои хоҷагии халқи ҷумҳурӣ ноил гардидан ғайримумкин буд. Дар ин робита Сарвари давлат қайд намуда буданд, ки: **«... сулҳу субот ва тараққиёти моддӣ ҳадафи асосии ҳамаи мо аст. Аввалтар аз ҳама мо бояд ғамро аз дили мардум барем, дили гирифтаю торики ўро рушан созем. Он гоҳ корҳо бо мароми худ пеш меравад».**

Имрӯзо дар дохил ва хориҷи кишвар, дар нишасту баромадҳои якҷояву алоҳида ва баёнияву навиштаҳо масъалаи нақши ин ё он нафар, гурӯҳ, ташкилот ва ё давлат дар истиқрори сулҳ ва Ваҳдати миллий баррасӣ ва баҳогузорӣ мешавад. Албатта, сулҳ миёни ду ҷониб баста мешавад. Вале, нақши асосӣ ва ҳалкунандаи Пешвои миллат дар истиқрори сулҳи тоҷикон бебаҳс аст. Дар ин рост, шева ва ҳолати ворид шудани ҷонибҳо ба раванди сулҳ набояд нодида гирифта шавад.

Иттиҳоди неруҳои муҳолифини Тоҷикистон (ИНОТ), ки қишри таъсиргузораширо аъзоёни ташкилоти экстремистӣ-террористии Ҳизби наҳзати исломӣ ташкил медоданд, пас аз Иҷлосияи 16-уми Шӯрои Олӣ, Тоҷикистонро бо мақсади Афғонистон, Эрон, Покистон ва дигар кишварҳое, ки хоҷагонашон мақом доштанд тарк намуданд. Бо дастури онҳо гурӯҳҳои мусаллаҳи ҷиноятпеша, ки дар минтақаҳои алоҳидаи ҷумҳурӣ мустақар буданд, барои фаъолияти ҳукумати нав монеа эҷод мекарданд.

Роҳбарияти ИНОТ борҳо даъватҳои Сарвари давлатро барои дар Душанбе баргузор намудани вохӯриҳо, бо далели таъмин набудани амнияти шахсияшон рад намуда буданд.

Дар ҳоле, ки Сарвари давлат ҷони худро ба хатар гузошта, барои сулҳҷӯӣ ба Хусдеҳи Афғонистон – як мавзеи пурхатар ва ба талаботи протоколӣ ҷавобгӯӣ набуда, сафар намуданд. Ин вохӯрӣ раван-

ди минбаъдаи музокироти сулҳро ба куллі тағйир дода, мавқеи сулҳофарии Сарвари давлатро дар миёни иштирокчиёни раванди сулҳи тоҷикон устувор намуд.

Дар ҳоле, ки Сарвари давлат ҷони худро ба хатар гузошта, барои сулҳҷӯӣ ба Хусдеҳи Афғонистон – як мавзеи пурхатар ва ба талаботи протоколӣ ҷавобгӯӣ набуда, сафар намуданд. Ин вохӯрӣ раванди минбаъдаи музокироти сулҳро ба куллі тағйир дода, мавқеи сулҳофарии Сарвари давлатро дар миёни иштирокчиёни раванди сулҳи тоҷикон устувор намуд.

Дар он марҳила вазъи сиёсии минтақа ва ҷаҳон низ тағйир ёфта, обрӯву нуфузи Тоҷикистон дар арсаи байналмилалӣ бештар гардид ва ҷомеаи ҷаҳонӣ иқдомҳои Сарвари давлатро дастгирӣ намуда, бо дарназардошти вазъияти баамаломата мавқеашонро дар робита ба дастгирии муҳолифин тағйир медоданд.

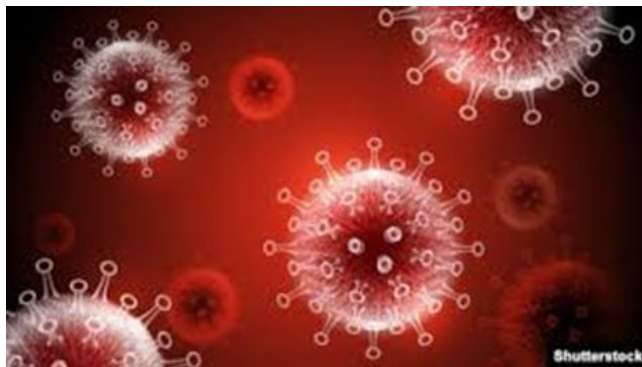
Илова бар ин, азму иродаи қавӣ, ҳастагинопазирӣ, ҷоннисорӣ ва хиради азалии муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон муҳолифинро дар ростои расидан ба ҳадафҳояшон ноумед гардонид, водор намуд, ки раванди музокиротро зиёд тӯл навода, Созишномаи умумии истикрори сулҳ ва ризоияти миллиро ба имзо расонанд.

Сарвари давлат на танҳо ба сулҳу ваҳдати миллӣ асос гузоштанд, балки онро дар амал татбиқ намуда, ҳокимияти қонуниро ҷорӣ намуданд ва Тоҷикистони воҳид сохтанд.

Самараи сулҳ ва Ваҳдати миллӣ дар рушду равнақи соҳаҳои гуногуни хоҷагии халқ баръало намоён аст. Ва муҳимтар аз ҳама сулҳ ва Ваҳдати миллӣ халқи моро ба оянда дилгарм намуда, зеро ҳидояти Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон барои фатҳи қуллаҳои мурод ҳавасманд гардонид.

*С.А. Қодирӣ,
сардори шӯъбаи таъкилӣ, иттилоотӣ
ва таҳлилии Дастгоҳи Ваколатдор оид ба
ҳуқуки инсон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон*

«ТАЪСИРИ МАНФИИ ПАНДЕМИЯИ КОРОНАВИРУС (COVID-19) БА ВАЗЪИ ҲУҚУҚИ МУҲОҶИРОНИ МЕҲНАТӢ»

Вируси шакли нав, яъне короновирус (COVID-19) аввалин маротиба охири моҳи декабри соли 2019 дар шаҳри Вухани Чин ба қайд гирифта шудааст. Новобаста аз андешидани ҷораҳои зиддиэпидемикии ҳукумати Чин пеши роҳи интиқол ва паҳншавии короновирус (COVID-19) гирифта нашуда, он имрӯз дар тамоми ҷаҳон бо суръати баланд паҳн шуда истодааст. Тибқи гузориши Созмони Умумиҷаҳонии Тандурустӣ (СУТ) ҳоло дар беш аз 200 мамлакат сироятёбии шаҳрвандон ба қайд гирифта шудааст. Аз ин лиҳоз 11 март соли 2020 ин Созмони бонуфузи байналмилалӣ хурӯчи онро пандемия эълон кард.

Бояд қайд намуд, ки дар мамлакатҳои қабулқунандаи муҳоҷирони меҳнатӣ, аз ҷумла Федератсияи Россия низ ҷиҳати пешгирӣ аз сирояти короновирус (COVID-19) тадбирҳои мушаххас андешида шуда, маҳдудиятҳои қатъӣ ҷорӣ карда шуданд. Аз ҷумла, ғаёлияти муассисаву ташкилотҳо муваққатан то бартараф шудани хавфи паҳншавии вируси мазкур баста шуда, гаштугузор дар ҷойҳои ҷамъиятӣ қатъиян манъ, сарҳадҳо баста ва парвози тайёраҳо низ маҳдуд карда шуда аст.

Таҳлили воситаҳои ахбори омма ва шабакаҳои иҷтимоӣ нишон медиҳад, ки ҷорӣ намудани маҳдудиятҳои мазкур ба вазъи ҳуқуки муҳоҷирони меҳнатӣ низ таъсири манфӣ расонидааст. Теъдоди му-

ҳочирони меҳнатӣ - шаҳрвандони Тоҷикистон, ки меҳоҳанд ба Ватан баргарданд, зиёд буда, онҳо меҳоҳанд зудтар аз ин мушкилиҳо раҳой ёбанд. Дар баробари ин баъзе аз кормандони мақомоти ҳифзи ҳуқуқи давлати қабулқунанда аз ваколатҳои худ сӯйистифода намуда, ба поймол шудани ҳуқуку озодиҳои муҳоҷирони меҳнатӣ роҳ медиҳанд, онҳоро беасос таҳқир менамоянд.

Чи тавре, ки маълум аст, муҳоҷирони меҳнатӣ пеш аз ғайриқонунӣ ҳуҷҷатҳои худро ба расмият дароварда, барои ғайриқонунӣ иҷозатномаи махсус (литсензия) гирифтаанд. Бо ин мақсад онҳо аз бонкҳо маблағи муайяне қарз гирифта, умед доштанд, ки қор қарда дар муҳлатҳои муайяншуда қарзро бармегардонанд. Аммо дар шароити имрӯза ба сабаби дар ҳона нишастан ва қор нақардан имкони пардохти маблағи қарз, иҷорапулӣ, хурду хӯрок ва дигар хароҷотҳо ғайриимкон буда, аксарияти муҳоҷирони меҳнатӣ ба бӯҳрони иқтисодӣ дӯшор гаштаанд.

Дар ин росто Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон бо мақсади мусоидат намудан ҷиҳати барқарор намудани ҳуқуку озодиҳои вайроншудаи муҳоҷирони меҳнатӣ дар хориҷи кишвар ба унвони Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар Федератсияи Россия Москалкова Т.П. таҳти № 23-02/2 аз 7 апрели соли 2020 мактуб ирсол намудааст. Ҳамзамон маълумотҳои дар воситаҳои ахбори омма пахншударо вобаста ба вайрон шудани ҳуқуку озодиҳои муҳоҷирони меҳнатӣ, аз ҷумла шаҳрвандони Тоҷикистон дар хориҷи кишварро пайгирӣ намуда, барои барқарор намудани ҳуқуку озодиҳои онҳо мусоидат менамояд.

Ҷиҳати дастгирии муҳоҷирони меҳнатии хориҷӣ аз тарафи Ҳукумати Федератсияи Россия низ пайваста тадбирҳо андешида мешаванд. Аз ҷумла 18 апрели соли 2020, таҳти № 274 Амри Президенти Федератсияи Россия «Дар бораи андешидани чораҳои муваққатӣ

ҷиҳати ба танзим даровардани вазъи шаҳрвандони хориҷӣ ва шахсони бешаҳрванд вобаста ба хатари пахншавии вируси шакли нав, короновирус (COVID-19) дар Федератсияи Россия» ба тасвиб расид, ки тибқи он аз 15 март то 15 июни соли 2020 муҳлати бақайдгирӣ, будубоши муваққатии шаҳрванди хориҷӣ ва шахсони бешаҳрванд дар ҳудуди Федератсияи Россия тамдид қарда шуда, нисбати онҳо чораҳои маъмурии берункунӣ дар ин давра татбиқ қарда намешаванд.

Қобили зикр аст, ки ҳифзи ҳуқуқҳои муҳоҷирони меҳнатӣ дар хориҷи кишвар яке аз самтҳои афзалиятноки ғайриқонунӣ мақомоти ваколатдори давлатӣ дар хориҷи кишвар ба шумор меравад. Дар ин самт аз ҷониби сафорати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар Федератсияи Россия қорҳои амалӣ роҳандозӣ шуда истодаанд. Айни ҳол, пешниҳоди сафири Ҷумҳурии Тоҷикистон дар Федератсияи Россия И. Сатторов барои муваққатан аз пардохти патент озод намудани муҳоҷирони меҳнатӣ, аз ҷумла шаҳрвандони Тоҷикистон дар баррасии Ҳукумати Федератсияи Россия қарор дорад ва умедворем, ки дар сурати дастгирӣ аз тарафи Ҳукумати Федератсияи Россия вазъи ҳуқуқии муҳоҷирони меҳнатӣ бахтар мегардад.

Ш. Раҷабов,
*сардори шӯъбаи ҳифзи давлатии
ҳуқуқҳои иқтисодӣ, иҷтимоӣ
ва фарҳангии Дастгоҳи Ваколатдор
оид ба ҳуқуқи инсон дар Ҷумҳурии
Тоҷикистон*

ЗДРАВООХРАНЕНИЕ И ПРАВА ЧЕЛОВЕКА В РЕСПУБЛИКЕ ТАДЖИКИСТАН

Право на здоровье является фундаментальной частью наших прав человека, которое на международном уровне впервые было сформулировано в Конституции Всемирной организации здравоохранения (ВОЗ) 1946 года.

Во Всеобщей декларации прав человека 1948 года также упоминается о здоровье как важнейшем аспекте права на достойный жизненный уровень (ст. 25). Право на здоровье также подтверждено в качестве одного из основных прав человека в Международном пакте об экономических, социальных и культурных правах 1966 года.

Обязанность государств поддерживать право на здоровье — рассматривается в рамках различных международных механизмов в области прав человека, таких как Универсальный периодический обзор или Комитет по экономическим, социальным и культурным правам. Во многих случаях право на здоровье закреплено в национальном законодательстве или конституции.

В последние годы все большее внимание уделяется праву на наивысший достижимый уровень здоровья органами по правам человека, ВОЗ и Советом по правам человека, который имеет мандат Специального докладчика по вопросу о праве каждого человека на наивысший достижимый уровень физического и психического здоровья.

Право на здоровье является всеобъемлющим правом. Мы часто связываем право на здоровье с доступом к здравоохранению и строительством больниц. Это правильно, но право на здоровье простирается намного дальше. Оно включает в себя широкий спектр факторов, которые могут помочь нам вести здоровый образ жизни. Комитет по экономическим, социальным и культурным правам — называет их «основными детерминантами здоровья», которые включают:

- доступ к безопасной питьевой воде;
- адекватные санитарно-гигиенические условия;
- адекватное снабжение безопасными пищевыми продуктами;
- безопасное и адекватное жилье;
- здоровые условия труда и окружающей среды;
- образование и получение информации по вопросам здравоохранения.

Право на здоровье включает определенные свободы: свободу от несогласованного медицинского лечения, такого как медицинские эксперименты и исследования или принудительная стерилизация, а также свободу от пыток и других жестоких, бесчеловечных или унижающих достоинство видов обращения и наказания.

Также право на здоровье содержит такие права:

- право на систему охраны здоровья, обеспечивающую равенство возможностей для каждого, чтобы иметь наивысший достижимый уровень здоровья;
- право на профилактику, лечение и борьбу с заболеваниями;
- доступ к основным лекарственным средствам;
- материнское, детское и репродуктивное здоровье;
- равный и своевременный доступ к основным медицинским услугам;
- обеспечение образования и информации, связанной со здоровьем;
- участие населения в медико-санитарных мероприятиях на национальном и местном уровнях.

Недопущение дискриминации является ключевым принципом в области прав человека и имеет решающее значение для осуществления права на наивысший достижимый уровень здоровья. Однако, к сожалению, в Республике Таджикистан хорошо известны те болезни, которые признаны глобальными угрозами здоровью человечества, включая туберкулез, гепатит С, заболевания, передающиеся половым путем и проблема наркомании.

В Таджикистане официально зарегистрированы случаи заболевания СПИДом, и их число растет из года в год в геометрической прогрессии. Эксперты называют разные причины распространения этого заболевания в нашей стране, среди которых рост числа инъекционных наркопотребителей, фактор трудовой миграции, низкий уровень знаний, особенно среди молодежи, об опасности инфицирования болезнями, передающимися половым путем, методах контрацепции и способах предохранения от СПИД.

Право на охрану здоровья в Республике Таджикистан отражено в основополагающих документах:

1. Конституция Республики Таджикистан.
2. Кодекс здравоохранения Республики Таджикистан
3. Международные правовые акты, признанные Таджикистаном.

Каждый имеет право на охрану здоровья. Каждый, в рамках, определенных законом, пользуется бесплатной медицинской помощью в государственных учреждениях здравоохранения. Государство принимает меры по оздоровлению окружающей среды, развитию массового спорта, физической культуры и туризма.

Так, **статья 38 Конституции Республики Таджикистан** гласит:

«Каждый имеет право на охрану здоровья. Каждый в рамках определенных законом, пользуется бесплатной медицинской помощью в государственных учреждениях здравоохранения. Государство принимает меры по оздоровлению окружающей

среды, созданием и развитием массового спорта, физической культуры и туризма (в редакции референдума от 22 июня 2003 г.)

Другие формы оказания медицинской помощи определяются законом».

В соответствии с этими нормативно-правовыми актами права больных, в том числе ВИЧ/СПИДом, страдающих от наркомании и алкоголизма, защищаются и гарантируются государством. Так, например, при обращении за медицинской помощью и ее получении пациент имеет право на:

- уважительное и гуманное отношение со стороны медицинского и обслуживающего персонала;
- выбор врача, в том числе семейного и лечащего врача, с учетом его согласия;
- допуск к нему адвоката или иного законного представителя для защиты его прав.

Республика Таджикистан осуществляет политику по охране здоровья населения не только на законодательном уровне, но и путем информационно-образовательных мероприятий, социально-экономическими мерами, в частности, при сотрудничестве с международными организациями, такими как ВОЗ, ПРООН и другими, осуществляет программы по обеспечению населения информацией о мерах предосторожности при угрозах эпидемий различных заболеваний, проводит иммунизацию, вакцинацию населения и т.д. Уделяется серьезное внимание улучшению системы здравоохранения в стране, включая подготовку медицинских кадров и улучшение качества оказываемых медицинских и санитарных услуг населению.

Сегодня коронавирус превратился из генетической проблемы в социально-экономическую и политическую и вызывает беспокойство всего международного сообщества, поэтому вопросы образования и правовой культуры вызывают озабоченность. На этом фоне распространения коронавируса все правоохранительные органы республики внимательно следят за выполнением законов Таджикистана, регулирующих моральную, культурную, потребительскую сферы, а также продовольственную и санитарную без-

опасность. Хотя, согласно последних данных в мире коронавирусом заболели более миллиона человек почти в 200 странах и независимых территориях и жертвы от этой пандемии растут, по официальным данным Минздрава Таджикистана на период с 1 февраля по 6 апреля текущего года карантинные меры были применены в отношении 7 тыс. 41 гражданина, которые прибыли в страну из за рубежа. В указанный период карантин прошли и вышли из него 4 тыс. 291 человек, 2 тыс. 750 человек находятся на карантине и по состоянию на 6 апреля текущего года в Таджикистане случаев заражения новой коронавирусной пневмонией не выявлено.

Н.А.Хамидов,
руководитель Представительства
Уполномоченного по правам человека
Республики Таджикистан
в Согдийской области

ПАДИДАИ ДУШАХРВАНДӢ **ВА ВАЗӢИ ҲУҚУҚИИ ОН**

Шаҳрвандӣ – ин алокаи устувори ҳуқуқии шахс бо давлат мебошад, ки тибқи он ҳар як шаҳрванд нисбати давлат ҳуқуқ ва ўҳдадориҳои мушаххас дорад. Яъне шаҳрвандӣ муайянкунандаи вазъи ҳуқуқии инсон дар дохил ва хориҷи кишвар мебошад. Зикр кардан ба маврид аст, ки масъалаи шаҳрвандӣ асосан ҳуқуқи дохилидавлатӣ бошад ҳам, вале он бо созишномаҳои байналмилалӣ универсалӣ бевосита бо ҷидиртиботи дошта бошад.

Душаҳрвандӣ ва ё бисёршаҳрвандӣ яке аз падидаҳои ҳуқуқии конституционӣ буда, имрӯзҳо диққати баъзе давлатҳо ва ҳуқуқшиносонро ба худ ҷалб кардааст. Шахсоне, ки душаҳрвандӣ ва ё бисёршаҳрвандӣ доранд, онҳо «бипатрид» номида мешаванд. Яъне шахс дар як вақт бо ҳуққати расмӣ, шиноснома ва ғайра исбот карда метавонад, ки дорои ду ва ё якчанд шаҳрвандӣ аст ва мансубият ба кадом давлатро дорад.

Дар замони муосир задухурдҳои фарҳангу тамаддунҳо ва тағйир ёфтани вазъи сиёсии ҷаҳон ба ҷашм мерасад, ки баъзе давлатҳо дар қонунгузориҳои миллии худ оиди ин масъала меъёрҳои махсус пешбинӣ карда истодаанд. Аз он ҷумла, дар Конститусияи Руминия пешбинӣ шудааст, ки вазифаҳои оммавӣ, мансабҳои олии давлатиро шахсоне ишғол карда метавонанд, ки танҳо шаҳрвандии Руминияро доранд.

Агар атрофи масъалаи душаҳравандӣ дар қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон назар кунем, дар моддаи 15 Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон ва моддаи 4 Қонуни конститутсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи шаҳравандии Ҷумҳурии Тоҷикистон» чунин меъёр пешбинӣ шудааст. «Мансубияти шаҳравандии Тоҷикистон ба шаҳравандии давлати дигар эътироф намешавад, ба истиснои мавридҳое, ки дар қонун ва шартномаҳои байнидавлатии Тоҷикистон нишон дода шудааст».

Ҷумҳурии Тоҷикистон дар масъалаи душаҳравандӣ танҳо бо Федератсияи Россия аз 7-уми сентябри соли 1995 шартномаи дучониба бастааст, ки ин шартномаи байнидавлатӣ аз 10 модда иборат буда, дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон ва дар ҳудуди Федератсияи Россия қувваи яхелаи ҳуқуқӣ дорад. Ин шартнома ба мӯҳлати 5 сол баста шудааст ва агар тарафҳо 6 моҳ пеш аз ба охир расидани шартнома мӯҳлати шартнома бо тариқи хаттӣ барои бекор кардани шартнома тарафи дигарро огоҳ накунаманд шартномаи мазкур ба мӯҳлати 5-сол баста шуда, ба ҳисоб меравад ва то ҳол ин шартнома амал мекунад.

Дар моддаи 1 ин шартномаи байнидавлатӣ омадааст, ки шаҳравандони Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ҳолати ба даст овардани шаҳравандии Федератсияи Россия ва шаҳравандони Федератсияи Россия дар ҳолати ба даст овардани шаҳравандии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳуқуқ доранд, яъне дар як вақт соҳиби душаҳравандӣ бошанд. Дар моддаи 3 ин шартномаи байнидавлатӣ масъалаҳои ҳимоя ва ҳифзи ҳуқуқи озоӣ, ӯҳдадорӣ ва таъминоти иҷтимоии шахсонӣ дорои душаҳравандӣ пешбинӣ шудааст.

Баъди тағйири иловаҳо ба Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон моҳи майи соли 2016 агар мо баъзе меъёрҳои онро шарҳ диҳем, масъалаи доштани душаҳравандиро дар бар мегирад. Аз он ҷумла дар бобҳои 3,4,5,8 нисбати вакили Маҷлиси намоян-

дагон, узви Маҷлиси Миллӣ, номзадҳои Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, аъзои Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, судяҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон меъёрҳои махсус пешбинӣ шудааст, ки таъин ва интиҳоб шудан дар ин вазифаҳои мансаби давлатӣ танҳо доштани шаҳравандии Ҷумҳурии Тоҷикистонро талаб мекунад.

Новобаста аз он, ки шартномаи байнидавлатӣ доштани душаҳравандиро иҷозат додааст, аммо дар баъзе ҳолатҳо он таъсири худро ба бештари соҳаҳои дохилидавлатӣ мерасонад, ки дар меъёрҳои конститутсионӣ пешбинӣ гардидааст. Аз қоидаҳои умумӣ бармеояд, ки масъулияти шахси душаҳраванд мансуб ба ду кишвар аст, лекин ҳуқуқи озоии он дар он кишваре татбиқ мегардад, ки истиқомати доимӣ дошта бошад.

Ҳамин тариқ, махсусиятҳои падидаи «душаҳравандӣ» дар он ифода меёбад, ки он на ба санадҳои қонунгузорӣ, балки бо мавҷуд будани шартномаҳои дучониба бо давлатҳои алоҳида танзим мегардад.

***А. Қурбонов,
нозир-коргузори Ваколатдор оид ба
ҳуқуқи инсон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон***

ҲИФЗИ ҲУҚУКИ ИНСОН ДАР МУАССИСАҲОИ ПЎШИДА ВА ҚИСМАН ПЎШИДА

Дар санадҳои асосии байналмилалӣ ҳуқуку озодиҳои инсон ба ҳифзи ҳуқуку озодиҳои маҳкумшудагон ва муносибат бо онҳо таваҷҷуҳи хоса дода мешавад. Бахусус Қоидаҳои стандартӣ ақалли муносибат бо маҳкумшудагон, Маҷмӯи принципҳои ҳифзи ҳамаи шахсоне, ки дар ин ё он шакл мавриди боздошт ё ҳабс қарор дода мешаванд ва Принципҳои асосии муносибат бо маҳкумшудагон дорои маҷмӯи кафолатҳои ҳифзи ҳуқуки шахсони мавриди боздошт ё ҳабс қароргиранда мебошанд. Мазмунӣ санадҳои мазкур барои ҷорӣ намудани ҳар гуна низоми маҳбасҳо асос мебошад. Дар санадҳои мазкур пешбинӣ шудаанд, ки ҳар як шахси маҳкумшуда ё боздоштшуда бояд аз ҳуқуки эҳтироми кадрӣ қимати инсонӣ бархӯрдор бошад.

Ҳамзамон дар санадҳои миллии самти мазкур талаботи меъёрҳои санадҳои байналмилалӣ ба назар гирифта шудаанд.

Ҳифзи ҳуқуки инсон дар муассисаҳои пӯшида ва қисман пӯшида Ваколатдор оид ба ҳуқуки инсонро ҳамчун воситаи иловагӣ ҳифзи ҳуқуку озодиҳои инсон ва шахрванд бетараф гузошта наметавонад.

Дар Стратегияи фаъолияти Ваколатдор оид ба ҳуқуки инсон барои солҳои 2016–2020 мониторинги риояи ҳуқуқҳои инсон дар муассисаҳои пӯшида ва қисман пӯшида самти афзалиятнок муайян шудааст.

Ҳуқуки маҳкумшудагон ба муроҷиат ба Ваколатдор оид ба ҳуқуки инсон дар моддаи 16 Кодекси иҷроӣ ҷазои ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар карда шудааст.

Соли 2020 аз номи шахсони дар муассисаҳои ислоҳӣ нигоҳдошташаванда

ва наздикони онҳо дар Дастгоҳи Ваколатдор оид ба ҳуқуки инсон 13 муроҷиатҳо ба қайд гирифта шудаанд. Мазмунӣ асосии муроҷиатҳоро масъалаҳо оид ба мусоидат намудан барои ба табобат фаро гирифтани маҳкумшуда, озод намудани маҳкумшуда аз адои ҷазо бинобар вазъи саломатӣ, бахшиши ҷазо, таъин намудан ба сифати ҳимоятгар, кам кардани муҳлати адои ҷазо, вохӯрӣ бо маҳкумшуда, гузаронидан ба муассисаи ислоҳӣ ҷумҳурӣ аз дигар кишвар, огоҳӣ ёфтани аз вазъи саломатии маҳкумшуда, инчунин норозигӣ аз ҷазои таъиншуда, амали кормандони муассисаи ислоҳӣ, аз ҷумла, аз қарори ба изолятори (тавкифгоҳи) ҷаримаӣ ҷойгир намудани маҳкумшуда ва дигарҳо ташкил мекунанд.

Бо мусоидати Ваколатдор оид ба ҳуқуки инсон ба шахрвандон Ф.С. барои вохӯрӣ намудан бо ҳешовандаш маҳкумшуда М.А., ба Д.Б. ва Ш.А. барои огоҳӣ ёфтани аз вазъи саломатии маҳкумшудагон ва дастрас намудани маводи доруворӣ, ба шахрванд Ш.Б. барои аз муоинаи тиббӣ ва ташхиси ултрасадоӣ гузаронидани бародараш маҳкумшуда А.Б. мусоидат карда шуд.

Шахрвандон Д.Б. ва Ш.Б. ба Ваколатдор оид ба ҳуқуки инсон барои дастгирӣ ва мусоидат намудан барои ҳалли мушкилоташон изҳори сипос намуданд.

Бо мақсади пешгирии шиканҷа ва дигар намудҳои муносибат ва ҷазои бераҳмона, ғайриинсонӣ ё таҳқиқунандаи шаъну шараф дар ҷойҳои маҳрумӣ ва маҳдудкунӣ аз озодӣ ва беҳтар намудани шароити нигоҳдорӣ аз соли 2014 дар назди Ваколатдор оид ба ҳуқуки инсон Гурӯҳи мониторинги ҷойҳои маҳрумӣ аз озодӣ амал мекунад.

Дар доираи Гурӯҳи мониторингӣ намунаи нодири ҳамкориҳои мақомоти давлатӣ ва ҷомеаи шахрвандӣ таъсис дода шуда, фаъолияти он ба аз байн бурдани шиканҷа ва дигар муносибатҳои ғайриқонунӣ дар тамоми муассисаҳои шакли пӯшида ва нимпӯшида равона карда шудааст.

Гурӯҳи мониторингӣ дар рафти мониторинг вазъи ҳуқуки инсонро дар ҷойҳои маҳрумӣ ва маҳдудкунӣ аз озодӣ аз нуқтаи назари пуштибонии кадрӣ қиммати

инсонӣ, принципи дахлнопазирии он, муайянкунӣ ва бақайдгирии ҳолатҳо, оқибатҳои муносибати бераҳмона ё шиканча мавриди таҳқиқ қарор медиҳад.

Ҷиҳати мусоидат ба ҳифзи ҳуқуқи шахсони дар ҷойҳои маҳрумӣ ва маҳдудкунӣ аз озодӣ нигоҳдошташаванда соли 2020 як қатор чорабиниҳо, ба мисли ташкил ва гузаронидани чорабиниҳои таълимӣ дар шӯъбаҳои Вазорати қорҳои дохилӣ, ба забони давлатӣ тарҷума кардани ҳуҷҷатҳои байналмилалӣ дар самти озодӣ аз шиканча, аз ҷумла Принципиҳои асосии истифодаи қувва ва силоҳи оташфишон ва Кодекси рафтори кормандони мақомоти ҳифзи ҳуқуқ, ташкили баромад дар ВАО ва ҷопи мақолаҳо, ба роҳ мондани ҳамкорӣ бо Гурӯҳи қорӣ оид ба пешбурд ва батасвирасонии Протоколи иловагии Конвенсияи зидди шиканча, баррасӣ ва санҷиши муроҷиатҳои шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ дар самти мазкур, мониторинги риояи ҳуқуқҳои инсон дар 18 муассисаҳои пӯшида ва қисман пӯшида ва дигарҳо пешбинӣ шудаанд.

Бо мақсади баланд бардоштани сатҳи иттилоотӣ ва маърифати ҳуқуқӣ 17 январи соли 2020 корманди Дастгоҳи Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон бо даъвати Вазорати адлияи Ҷумҳурии Тоҷикистон вобаста ба Форуми якуми пенитенсиарӣ ҷиҳати пешниҳод намудани таклифҳо барои рушди соҳаи иҷроӣ ҷазои ҷиноятӣ иштирок намуд.

Соли 2020 аз ҷониби мақомоти Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон ду санҷиши шароити нигоҳдошти маҳкумшудагон дар муассисаҳои пӯшида, аз ҷумла, Муассисаи ислоҳии ЯС 3/1 ва Муассисаи ислоҳии ЯС 3/4-и Сарраёсати иҷроӣ ҷазои ҷиноятӣ Вазорати адлияи Ҷумҳурии Тоҷикистон гузаронида шуданд.

Натиҷаи санҷишҳо нишон доданд, ки ҷиҳати беҳтар намудани шароити нигоҳдошт қорҳои муайян анҷом дода шуда, шароити нигоҳдошт дар ин муассисаҳо қаноатбахш ва муносибати кормандон бо маҳкумшудагон хуб аст. Аз суҳбатҳо бо маҳкумшудагон бармеояд, ки онҳо аз шароити нигоҳдошт ягон шикоят надоранд.

Аз натиҷаи санҷишҳои мазкур барои беҳтар намудани вазъи риояи ҳуқуқи маҳ-

кумшудагон ба роҳбарияти муассисаҳои зикршуда тавсияҳои дахлдор дода шуданд.

Вобаста ба санҷишҳои гузаронидашуда рӯзи 24 апрели соли 2020 корманди Дастгоҳи Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон бо муҳбири Нашрияти “Фараж” мусоҳиба доир намуд.

Бо мақсади баланд бардоштани маърифати ҳуқуқии шаҳрвандон дар самти озодӣ аз шиканча ва дигар намудҳои муносибат ва ҷазои бераҳмона, ғайриинсонӣ ё таҳқиркунандаи шаъну шараф аз воқеаҳои гуногун, аз қабili баромад дар ВАО, нашри мақола ва дигарҳо васеъ истифода бурда шуданд. Аз ҷумла, дар Радиои Тоҷикистон дар мавзӯи «Вазъи ҳуқуқи инсон» баромад, дар сомонаи “Сафар. Asia” дар мавзӯи “Таджикистан: как остановить расползание экстремизма в тюрьмах?” хабар ва дар сомонаи Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар мавзӯи “Ҳамкории Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон бо мақомоти ҳокимияти давлатӣ дар самти ҳифзу ҳуқуқу озодиҳои инсон ва шаҳрванд” мақола нашр карда шуданд.

Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон минбаъд низ дар доираи ваколатҳои пешбинишудаи қонунгузорӣ фаъолияти худро дар самти ҳифзи ҳуқуқу озодиҳои инсон дар муассисаҳои пӯшида на қисман пӯшида тақвият медиҳад.

М.У. Ашуров,
сардори шӯъбаи ҳифзи давлатии
ҳуқуқҳои шаҳрвандӣ ва сиёсии
Дастгоҳи Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон
дар Ҷумҳурии Тоҷикистон

РӯЗИ БАЙНАЛМИЛАЛИИ ГУРЕЗАҲО

Шурӯ аз соли 2001 дар ҳафтон 20 июн ҳамчун Рӯзи байналмилалии гурезаҳо таҷлил карда мешавад. Мушкилот вобаста ба гуреза шудан яке аз масъалаҳои муҳим ва ҳалталаби ҷомеаи ҳафтонӣ мебошад. Зеро гурезаҳо як кишри осебпазире мебошанд, ки маҷбуранд барои наҷоти худ дар шароити ғавқулӯдда мубориза баранд.

Масъалаи гурезаҳо хусусан дар асри ХХІ тамоюли глобалӣ пайдо кардааст, ки сабаби асосии он то рафт зиёд шудани низоъҳо ва авҷ гирифтани терроризму экстремизми байналмилалӣ мебошанд.

Ҳукуки гурезаҳо дар Конвенсияи СММ «Дар бораи мақоми гурезаҳо» аз соли 1951 ва Протоколи марбут ба он аз соли 1967, Паймони байналмилалӣ дар бораи ҳуқуқҳои шаҳрвандӣ ва сиёсӣ (м.2 ва м.12), Конвенсияи СММ аз соли 1984 ба муқобили шиканҷа ва дигар намудҳои муносибат ва ҳазон бераҳмона, ғайриинсонӣ ва таҳқиркунандаи шаъну шараф (м.3), Конвенсияи СММ оид ба ҳукуки кӯдак (м.22) ва дигар санадҳои байналмилалӣ танзими ҳуқуқи худро ёфтааст.

Ҷумҳурии Тоҷикистон дар Осиёи Марказӣ яке аз аввалинҳо шуда, соли 1994 ба Конвенсияи соли 1951 дар бораи мақоми гурезаҳо ва Протоколи соли 1967 марбут ба мақоми гурезаҳо ҳамроҳ шудааст.

Дар ҷумҳурӣ масъалаҳои вобаста ба асосҳо ва тартиби дар Ҷумҳурии Тоҷикистон гуреза донистани шахсони паноҳҷӯянда, вазъи ҳуқуқи гурезаҳо, кафолатҳои иқтисодӣ, иҷтимоӣ, ҳуқуқӣ ва манфиатҳои онҳо танзими ҳуқуқи худро

ёфтаанд.

Қонунгузориҳои миллиӣ дар самти гурезаҳо ба Конституцияи Ҷумҳурии Тоҷикистон асос ёфта, аз Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи гурезаҳо», қарорҳои Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи тасдиқи Низомномаи шаҳодатномаи гуреза» аз 26 сентябри соли 2016 №389, «Дар бораи номгӯи маҳалҳои аҳолинишини Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки дар он ҷойҳо муваққатан зист намудани шаҳрвандони паноҳҷӯянда ва гурезагон мумкин нест» аз 26 июли соли 2000, №325, «Дар бораи номгӯи кишварҳои, ки муваққатан зиндагӣ кардан дар онҳо то омадан ба Ҷумҳурии Тоҷикистон асос барои рад намудани бақайдгирии илтимоснома доир ба гуреза эътироф намудани шахси хориҷӣ ва рад кардани эътирофи гурезагии ӯ» аз 26 июли соли 2000 №323, «Дар бораи комиссияи муштараки доимоамалкунандаи назди мақомоти қорҳои дохилӣ оид ба муайян намудани мақоми гуреза» аз 30 ноябри соли 2018 №568, Низомномаи шаҳодатномаи муваққатӣ №446 аз 11 июли соли 2019 ва дигар санадҳо иборат аст.

Дар Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи гурезаҳо» асосҳо ва тартиби дар Ҷумҳурии Тоҷикистон гуреза донистани шахсони паноҳҷӯянда муайян гардида, кафолатҳои иқтисодӣ, иҷтимоӣ, ҳуқуқӣ ва манфиатҳои онҳо муқаррар шудаанд. Қонуни мазкур моҳи майи соли 2002 қабул шуда, то ба ҳол ба он се маротиба тағйиру иловаҳо ворид карда шудааст.

Тибқи қонунгузориҳои миллиӣ ба шаҳрвандони хориҷӣ ва шахсони бешаҳрванд, ки хоҳиши дар Ҷумҳурии Тоҷикистон паноҳ ҷустан доранд, тавассути эътироф намудани мақоми гурезагӣ паноҳгоҳ дода мешавад.

Ба ҳолати 1 январи соли 2020 тибқи маълумоти ВКД дар Ҷумҳурии Тоҷикистон 2300 нафар гуреза ва 533 нафар паноҳҷӯянда ба қайд гирифта шудаанд.

Ҷиҳати иҷрои уҳдадориҳои байналмилалӣ дар ҷумҳурӣ барои ҷойгиркунии муваққатии шахсони паноҳҷӯянда ва аъзои оилаи онҳо, ки барои гирифтани мақоми гуреза дар давраи гузаронидани ҷорабинҳои ибтидоии айнияткунонӣ ва

бақайдгирии пешбинигардида дархост пеш-ниҳод намудаанд, маркази ҷойгиркунонии муваққатӣ сохта шудааст.

Дар самти ҳифзи ҳукуки гурезаҳо мушкилоти зиёд мавҷуд аст. Ба даст овардани мақоми гуреза, гузаштан аз бақайдгирии муваққатӣ, ҳамгирии маҳаллӣ, шуғл, таҳсил ва гирифтани маълумотномаи аз ҷойи зист аз ҷумлаи чунин мушкилиҳо мебошанд.

Механизми амалисозии ҳамгирии гурезаҳо, гирифтани ёрдампулӣ ва дигар навъи кӯмак, ҳуҷҷати сафарии гурезаҳо, ки дар Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи гурезаҳо» пешбинӣ гардидааст, таҳия ва роҳандозӣ нашудааст. Инчунин дар ин самт барномаи давлатии ҳамгирии гурезаҳо қабул нашудааст.

Аз ҷониби сохторҳои дахлдори СММ низ оид ба тақмили қонунгузорӣ дар самти мазкур тавсияҳо пешниҳод шудаанд, ки амалисозии онҳо дар Нақшаи миллии амалҳо оид ба рафъи таъбири наҷодӣ барои солҳои 2018-2020 пешбинӣ гардидаанд.

Ваколатдор оид ба ҳукуки инсон низ дар доираи салоҳияти худ ҷиҳати ҳифзи ҳукуки гурезаҳо пайваста ҷораандешӣ менамояд.

Дар ин самт аз ҷониби Ваколатдор оид ба ҳукуки инсон машваратҳо ва ҷорабиниҳои иттилоотӣ гузаронида мешаванд. Аз ҷумла, бо мақомоти ҳокимияти давлатӣ, ташкилотҳои байналмилалӣ ва сохторҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ ҳамкориҳо ба роҳ монда шудаанд. Лозим ба ёдоварист, ки соли ҷорӣ дар доираи ҳамкориҳои мақомоти Ваколатдор оид ба ҳукуки инсон бо Намояндагии Раёсати Комиссари Олии СММ оид ба қорҳои гурезаҳо нақшаи кории яқоя ба имзо расид.

Итминон дорем, ки зимни амалишавии нақшаи мазкур мушкилоти мавҷуда дар ин самт бартараф гардида, ҷиҳати ҳифзи ҳуқуқҳои гурезаҳо мусоидат карда мешавад.

*Мачидов П.Б.,
сармутахассиси шуъбаи ҳифзи давлатии
ҳуқуқҳои шаҳрвандӣ ва сиёсии Дастгоҳи
Ваколатдор оид ба ҳукуки инсон дар
Ҷумҳурии Тоҷикистон*

АКТУАЛЬНОСТЬ ИЗМЕНЕНИЙ И ДОПОЛНЕНИЙ В КОАП И УГОЛОВ- НЫЙ КОДЕКС РЕСПУБЛИКИ ТАДЖИ- КИСТАН В СВЯЗИ С ПАНДЕМИЕЙ

**«Здоровье нации-богатство государства».
Эмомали Рахмон**

Известно, что право на здоровье является фундаментальной частью прав человека, которое на международном уровне впервые было сформулировано в Устав Всемирной организации здравоохранения (ВОЗ) 1946 года.

Во Всеобщей декларации прав человека 1948 года также упоминается о здоровье как важнейшем аспекте права на достойный жизненный уровень (ст. 25). Право на здоровье также подтверждено в качестве одного из основных прав человека в Международном пакте об экономических, социальных и культурных правах 1966 года.

Обязанность государств поддерживать право на здоровье — рассматривается в рамках различных международных механизмов в области прав человека, таких как Универсальный периодический обзор или Комитет по экономическим, социальным и культурным правам. Во многих случаях право на здоровье закреплено в национальном законодательстве или конституции.

В последние годы все большее внимание уделяется праву на наивысший достижимый уровень здоровья органами по правам человека, ВОЗ и Советом по правам человека, который имеет мандат Специального докладчика по вопросу о праве каждого человека на наивысший достижимый уровень физического и психического здоровья.

Право на здоровье является всеобъемлющим правом. Мы часто связываем право на здоровье с доступом к здравоохранению и строительством больниц. Это правильно, но право на здоровье простирается намного дальше. Оно включает в себя широкий спектр факторов, которые могут помочь нам вести здоровый образ жизни.

Комитет ООН по экономическим, социальным и культурным правам - называет их «основными детерминантами здоровья», которые включают:

- доступ к безопасной питьевой воде;
- адекватные санитарно-гигиенические условия;
- адекватное снабжение безопасными пищевыми продуктами;
- безопасное и адекватное жилье;
- здоровые условия труда и окружающей среды;
- образование и получение информации по вопросам здравоохранения.

Право на здоровье включает определенные свободы: свободу от несогласованного медицинского лечения, такого как медицинские эксперименты и исследования или принудительная стерилизация, а также свободу от пыток и других жестоких, бесчеловечных или унижающих достоинство видов обращения и наказания.

Также право на здоровье содержит такие права:

- право на систему охраны здоровья, обеспечивающую равенство возможностей для каждого, чтобы иметь наивысший достижимый уровень здоровья;
- право на профилактику, лечение и борьбу с заболеваниями;
- доступ к основным лекарственным средствам;
- материнское, детское и репродуктивное здоровье;
- равный и своевременный доступ к основным медицинским услугам;
- обеспечение образования и информации, связанной со здоровьем;
- участие населения в медико-санитарных мероприятиях на национальном и местном уровнях.

Недопущение дискриминации является ключевым принципом в области прав человека и имеет решающее значение для осуществления права на наивысший достижимый уровень здоровья.

Однако, к сожалению, в Республике Таджикистан хорошо известны те болезни, которые признаны глобальными угрозами здоровью человечества, включая туберкулез, гепатит С, заболевания, передающиеся половым путем и проблема наркомании.

Сегодня в Таджикистане официально зарегистрированы случаи заболевания СПИДом, и их число растет из года в год в геометрической прогрессии. Эксперты называют разные причины распространения этого заболевания в нашей стране, среди которых рост числа инъекционных наркопотребителей, фактор трудовой миграции, низкий уровень знаний, особенно среди молодежи, об опасности инфицирования болезнями, передающимися половым путем, методах контрацепции и способах предохранения от СПИД.

Право на охрану здоровья в Республике Таджикистан отражено в основополагающих документах:

1. Конституция Республики Таджикистан.

2. Кодекс здравоохранения Республики Таджикистан.

3. Международные нормативно - правовые акты как: Всеобщая декларация прав человека, Международный кодекс медицинской этики, Устав (Конституции) Всемирной Организации Здравоохранения и другие, признанные Таджикистаном.

Каждый имеет право на охрану здоровья. Каждый, в рамках, определенных законом, пользуется бесплатной медицинской помощью в государственных учреждениях здравоохранения. Государство принимает меры по оздоровлению окружающей среды, развитию массового спорта, физической культуры и туризма.

Так, статья 38 Конституции Республики Таджикистан гласит:

«Каждый имеет право на охрану здоровья. Каждый в рамках определенных законом, пользуется бесплатной медицинской

принимает меры по оздоровлению окружающей среды, созданием и развитием массового спорта, физической культуры и туризма (в редакции референдума от 22 июня 2003 г.)

Другие формы оказания медицинской помощи определяются законом».

В соответствии с этими нормативно-правовыми актами права больных, в том числе ВИЧ/СПИДом, страдающих от наркомании и алкоголизма, защищаются и гарантируются государством.

Так, например, при обращении за медицинской помощью и ее получении пациент имеет право на:

- уважительное и гуманное отношение со стороны медицинского и обслуживающего персонала;

- выбор врача, в том числе семейного и лечащего врача, с учетом его согласия;

- допуск к нему адвоката или иного законного представителя для защиты его прав.

Следует отметить, что наряду с правами больных и пациентов, в законодательстве также закреплены и обязанности граждан по бережному сохранению своего здоровья и окружающего мира.

Так, в главе 7. Административного кодекса РТ предусмотрена ответственность за правонарушения связанные с охраной здоровья, санитарно-эпидемиологической безопасностью населения, как нарушение законодательства об охране здоровья населения (Статья 110), нарушение санитарно-гигиенических и санитарно-эпидемиологических правил и норм, (Статья 112), нарушение правил борьбы с эпидемиями, то есть правил, установленных в целях предупреждения возникновения или распространения карантинных и других опасных для человека инфекционных заболеваний.

Также предусмотрена уголовная ответственность за нарушения требований законодательства в сфере охраны здоровья, которые закреплены в статьях 207 - нарушение санитарно-эпидемиологических правил, повлекшее по неосторожности массовое заболевание или отравление людей и ст.208 - сокрытие информации об обстоятельствах, создающих опасность для жизни или здоровья людей.

Сегодня коронавирус превратился из генетической проблемы в социально-экономическую и политическую и вызывает обеспокоенность всего международного сообщества, поэтому вопросы образования и правовой культуры вызывают озабоченность. На этом фоне распространения коронавируса все правоохранительные органы республики внимательно следят за выполнением законов Таджикистана, регулирующих моральную, культурную, потребительскую сферы, а также продовольственную и санитарную безопасность.

В рамках проводимой политики государства по предупреждению и распространению пандемии в республике, разъяснительной работе среди населения, защиты уязвимых слоев населения от коронавируса 3 июля т.г. по инициативе Управления Представительства верховного Комиссара ООН по правам человека в Центральной Азии и регионального офиса Стамбульского БР ООН Уполномоченный по правам человека Республики Таджикистан Умед Бобозода принял участие в онлайн-встрече руководителей национальных организаций по защите прав человека среднеазиатских республик, в котором участвовали Т.Мамитов – Омбудсмен Кыргызстана, З.Утебаева – Руководитель центра по защите прав человека Казахстана, Я.Гурбанназарова – Уполномоченный по правам человека Республики Туркменистан, У.Мухаммадиев – Уполномоченный по правам человека Олий Мажлиса Республики Узбекистана и другие официальные лица.

Уполномоченный по правам человека Республики Таджикистан в согласовании с Исполнительным аппаратом Президента и по поручению Руководителя аппарата Рахмон Озода Эмомали изложил о своевременных и успешных мерах Правительства РТ в борьбе с новым коронавирусоом, особо подчехнув условия по предупреждению и распространению коронавируса, лечению, повышении правовой грамотности и информировании населения, социальной помощи государства уязвимым слоям населения, организации чартерных авиа рейсов по возвращению на родину трудовых мигрантов. В ходе онлайн-встречи также состоялся обмен опытом по защите прав отдельных слоев населения: инвалидов, трудовых мигрантов, беженцев,

женщин, детей и других.

Напомним, 10 июня Нижняя палата парламента (Маджлиси намоёндагон) Таджикистана внесла поправки и изменения в Кодекс об административных правонарушениях и Уголовный кодекс, а 26 июня верхняя палата парламента (Маджлиси милли) одобрила эту инициативу. Таким образом, поправки в Кодекс об административных правонарушениях были одобрены обеими палатами таджикского парламента и 4 июля подписаны Президентом Таджикистана, которые вступят в силу со дня официального опубликования в государственных СМИ.

Согласно поправкам и дополнениям, предусмотрены штрафы и уголовное наказание за отсутствие защитной маски, распространение опасных инфекционных заболеваний и публикацию «недостоверной» информации о коронавирусе, которые направлены на предотвращение распространения COVID-19 и улучшение здоровья народа, а для лиц, нарушающих санитарно-гигиенические и противоэпидемические правила, в том числе требования карантинных ограничительных мер, предусмотрено уголовное наказание. Также за отсутствие маски жители страны будут оштрафованы в размере от 116 до 290 сомони. За распространение опасных инфекционных заболеваний предусмотрено наказание в виде лишения свободы на срок от 2 до 5 лет, при повторном случае - от 5 до 10 лет.

За публикацию и распространение «недостоверной» информации о коронавирусе физические лица будут оштрафованы на сумму от 580 до 1160 сомони, а средства массовой информации - от 8700 до 11600 сомони.

Таким образом, принимаемые Правительством и Парламентом Республики Таджикистан своевременные меры по усилению профилактики, предупреждения и распространения пандемии COVID-19 и административно-уголовной ответственности за нарушение мер карантинного характера являются актуальными и направлены на сбережение, охрану населения республики.

Хамидов Н.А.,
Руководитель Представительства
Уполномоченного по правам человека
Республики Таджикистан в Согдийской
области

ИКДОМҲОИ НАЧИБОНАИ ПЕШВОИ **МИЛЛАТ ДАР САМТИ ҲУҚУҚ БА** **ТАҲСИЛ**

Мусаллам аст, ки дар замони муосир таҳкурсии асосии иқтидори ҳар як давлатро сатҳи илму маориф ва дар асоси он пешрафти технологияҳои замонавӣ муайян мекунад. Аз ин лиҳоз, Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон низ ҷиҳати пешбурди илму маориф ва тарбияи насли навраси бо замона ҳамқадам пайваста талош меварзад. Ин ҳама саъю талошҳо пеш аз ҳама дар иқдомҳои нав ба нави Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ-Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон назаррас мебошанд.

Аз ҷумла, зиёда аз бист сол аст, ки бо иқдоми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон барои хатмкунандагони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ аз ноҳияҳои дурдасти ҷумҳурӣ низоми квотаҳои президентӣ амал мекунад ва тибқи он духтарон ва писарон метавонанд бе супоридани имтиҳоноти дохилшавӣ ба мактабҳои олии кишвар қабул шуда, ройгон таҳсил намоянд.

Бо мақсади таъмин намудани шаффофият ҳангоми супоридани имтиҳонот барои дохилшавӣ ба мактабҳои олии дар ҷумҳурӣ низоми тестӣ қорӣ карда шудааст ва тибқи он барои кӯдакони болаёқат, хатмкунандагони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ аз ноҳияҳои дурдаст, ятимону бепарасторон ва кӯдакони маъҷуб имтиёзҳои ҷудогона пешбинӣ шудаанд.

Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи маориф», «Дар бораи ҳифзи иҷтимоии маъёубон», «Дар бораи ҳифзи ҳуқуқҳои кӯдак», Кодекси оила, Консепсияи миллии таҳсилоти фарогир ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии миллии ҳуқуқи кӯдаконро ба таҳсил кафолат медиҳанд.

Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳсили бепул ва ҳатмии умумии асосӣ кафолат дода шуда, дар ҳолати монетагӣ барои гирифтани таҳсилоти умумии асосии кӯдакон қонунгузориҳои миллии ҷавобгарӣ пешбинӣ намудааст.

Дар ин раванд иқдомҳои маорифпарваронаи Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон, ки тавассути паёмҳои ҳамасола пешниҳод карда мешаванд, ба пешбурди илму маориф дар ҷумҳурӣ тақдир тоза мебахшанд.

Бо мақсади тақвият додани кафолатҳои конститутсионии ҳуқуқи кӯдакон ба таҳсил дар Паёми навбатии Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26 декабри соли 2019 омадааст: «Дар марҳалаи кунунии пешрафти Тоҷикистон ба соҳаҳои илму маориф афзалияти аввалиндараҷа дода мешавад, зеро онҳо дар таҳкими пояҳои давлати демократӣ ва ҳуқуқбунёду дунявӣ нақши калидӣ мебозанд».

Дар ҳақиқат, пешрафти илму маориф барои ояндаи Тоҷикистон нақши калидӣ дошта, ҳамчун самти афзалиятноки сиёсати давлатӣ муайян шудани илму маориф заминаҳои воқеӣ дорад.

Бо шарофати Истиқлолияти давлатӣ, сулҳу ваҳдати миллии ва тинҷиву оромӣ нуфузи аҳолии Тоҷикистон сол аз сол зиёд гардида, дар даврони Истиқлолият аз панҷу ним миллион ба нуху ним миллион расидааст. Тибқи нишондодҳои омӯрӣ ҳамаҷуз ба ҳисоби миёна дар Тоҷикистон 233 кӯдак таваллуд мешавад ва аҳолии он ҳамасола 230-250 ҳазор нафар зиёд мегардад. Чунин ҳолат тақозо менамояд, ки ҷиҳати таъмин намудани беҳтарин манфиатҳои кӯдак, аз ҷумла дар самти ҳуқуқ ба таҳсил пайваста чораҳои дахлдор андешида шаванд.

Ин аст, ки бо санои талошҳои Ҳукумати ҷумҳурӣ теъдоди муассисаҳои таълимӣ дар кишвар сол аз сол меафзояд. Ҷантаре ки дар Паёми имсолаи Пешвои миллат омадааст, танҳо дар соли 2019 ба маблағи 500 миллион сомонӣ 130 муассисаи таҳсилоти умумӣ бо зиёда аз 32 ҳазор ҷойи нишаст ба истифода супорида шудааст. Соли 2020 бошад, сохтмони 181 муассисаи таҳсилоти умумӣ дар ҳаҷми 900 миллион сомонӣ бо муҳайё намудани 54 ҳазор ҷойи нишаст пешбинӣ шудааст.

Айни ҳол дар ҷумҳурӣ 662 муассисаҳои томақтабӣ ба фарогирии 102 175 нафар кӯдакон фаъолият мекунанд. Теъдоди марказҳои инкишофи кӯдакон ба 1771 адад расидааст, ки дар онҳо 49 721 нафар кӯдакон ба таълиму тарбия фаро гирифта шудаанд. Соли хониши 2019-2020 дар 3884 муассисаҳои таҳсилоти умумӣ 2 033 900 нафар хонандагон ба таҳсил ҷалб шудаанд ва ба онҳо 124 593 нафар омӯзгорон таълиму тарбия медиҳанд. Ҳамчунин теъдоди муассисаҳои типии нав ба 146 адад расидааст, ки аз онҳо 75 адад гимназияҳо ва 71 адад литсейҳо мебошанд.

Новобаста аз санои талошҳои пайвастаи Ҳукумати ҷумҳурӣ ҳанӯз ҳам дар соҳаи маориф баъзе мушкилиҳо ба назар мерасанд. Аз ҷумла, таҳлили вазъии имрӯзаи дастрасии кӯдакон ба таҳсил ва натиҷаҳои мониторинги фаъолияти ҷанде аз муассисаҳои томақтабӣ ва таҳсилоти ҳамагонӣ дар ҷумҳурӣ аз ҷониби Ваколатдор оид ба ҳуқуқи кӯдак нишон медиҳанд, ки нарасидани ҷойҳои нишастии таълимӣ барои кӯдакон ҳалли пурраи худро наёфтааст. Мушкилии маъмур на танҳо дар муассисаҳои таҳсилоти умумӣ, балки дар муассисаҳои томақтабӣ ва хусусан дар деҳоти мамлакат низ ба назар мерасад.

Таҳсилоти томақтабӣ аввалин ва яке аз зинаҳои муҳим дар таълиму тарбияи кӯдакон ба шумор меравад ва он барои инкишофи ҳамаҷонибаи кӯдакон нақши калон дорад. Аз ин лиҳоз, дар ҷумҳурӣ Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи таълиму тарбияи томақтабӣ» аз 28 декабри соли 2013 ва Стандарти давлатии таҳсилоти томақтабӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон бо

қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 декабри 2014 қабул шуда, Барномаи давлатии рушди муассисаҳои таҳсилоти томактабӣ ва миёнаи умумии хусусӣ барои солҳои 2014-2020 мавриди амал қарор дода шудааст.

Барномаи зикршуда имконият медиҳад, ки соҳибкорон ва шахсони саховатпешаи ватандӯст дар пешбурди илму маорифи Тоҷикистон саҳмгузор бошанд. Тавре Пешвои миллат дар Паёми имсолаи худ қайд намуданд, соли 2019 аз ҳисоби соҳибкоруни шаҳрвандони саховатпешаи кишвар 32 муассиса бо қариб 10 ҳазор ҷойи нишаст ба маблағи беш аз 122 миллион сомонӣ бунёд шуда, ҳиссаи онҳо дар сохтмон ва таъмиру азнавсозии муассисаҳои соҳаи маориф ва дигар бахшҳо рӯз ба рӯз афзуда истодааст.

Дар ин ҷода иқдоми навбатии Пешвои миллат оид ба сохтмони як муассисаи томактабӣ, як толор ва як майдони варзишӣ дар ҳар як деҳа ва маҳалҳои аҳолиашон аз 100 хоҷагӣ зиёд дар давоми даҳ соли оянда хеле саривақтӣ мебошад.

Пӯшида нест, ки дар замони муосир илмҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар ихтироъ ва пешбурди технологияҳои нав нақши муҳим доранд. Аз ин лиҳоз, бо иқдоми Пешвои миллат эълон шудани солҳои 2020-2040 ҳамчун “Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф” мувофиқи мақсад буда, амалисозии он имконият медиҳад, ки Ҷумҳурии Тоҷикистон дар даҳсолаҳои наздик ба катори давлатҳои мутараққии ҷаҳон ворид гардад.

Сарвари давлат дар баромадҳои худ пайваста таъкид мекунанд, ки барои омӯзиши илмҳои муосир донишҷӯи ақаллан 2 забони хориҷӣ хеле зарур аст. Дар ин самт аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон барномаи алоҳида ҳам роҳандозӣ шудааст.

Санҷиши фаъолияти муассисаҳои таълимӣ дар ҷумҳурӣ нишон медиҳад, ки талабот ба муассисаҳои таълимии русизабон зиёд аст. Дар ин раванд бо дарназардошти алоқаҳои гуногунҷабҳа ва густурдаи Тоҷикистон бо Федератсияи

Россия Ҳукумати ҷумҳурӣ чихати рушди забони русӣ чораҳои дахлдор меандешад.

Ба имзо расидани созишномаи байни Тоҷикистон ва Россия оид ба бунёди 5 муассисаи таҳсилоти умумӣ дар минтақаҳои гуногуни Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки дар онҳо таълиму тарбия бо забони русӣ ба роҳ монда мешавад, аз ҷумлаи чунин тадбирҳост.

Бузургон фармудаанд, ки:

Ҳар кӣ ба забони худ суҳандон гардад,

Омӯхтани сад забон осон гардад.

Дар робита бо ҳамин панди гузаштагон Сарвари давлат дар Паёми имсолаи худ вазорату идораҳои дахлдорро вазифадор намуданд, ки “муносибати хонандагонро ба хондани китоб ва аз ёд кардани порчаҳои назму наср ҷиддӣ назорат кунанд ва барои боло бурдани сатҳи маърифатнокӣ, тавсеаи ҷаҳонбинӣ ва суҳандону суҳангӯ шудани насли ояндаи кишвар тадбирҳои ҷиддӣ ва судмандро ба роҳ монанд”.

Дар ин раванд иқдомҳои навини Пешвои миллат оид ба ройгон тақдим намудани китоби аллома Бобочон Ғафуров “Тоҷикон” ба ҳар як оилаи тоҷикистониён, ташкил ва гузаронидани озмунҳои ҷумҳуриявии “Фурӯғи субҳи доноӣ китоб аст” ва “Тоҷикистон – Ватани азизи ман” имконият медиҳанд, ки насли наврас дар рӯҳияи ҳудогоҳиву ватанпарастӣ ва ифтихор аз забону миллат ва давлати сиҳибистиклоли худ ба воя расанд.

Итминони комил дорем, ки иқдомҳои наҷибонаи Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон, ки дар Паёми имсолаашон баён шуданд, дар қалби ҳар як шаҳрванди баору номуси тоҷикистонӣ ҳамовозӣ пайдо намуда, чихати расидан ба ҳадафи олии Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, яъне баланд бардоштани сатҳу сифати зиндагии мардуми шарифи кишварамон мусоидат менамоянд.

*А. Содиқов,
сардори шуъбаи ҳифзи давлатии
ҳуқуқҳои кӯдаки Дастгоҳи
Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон
дар Ҷумҳурии Тоҷикистон*

ВАКОЛАТДОР ОИД БА ҲУҚУҚИ ИНСОН ДАР ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

«Рушди давлати демократӣ, ҳуқуқбунёд ва дунявӣ ба сатҳи дониш ва маърифати ҳуқуқии аҳоли вобастагии зиёд дорад»

Эмомалӣ Раҳмон

Тоҷикӣ Русский

- Асосӣ
- Дар бораи мақомот
- Шӯрои қоршиносон
- Намояндагиро ва Қабулгоҳҳои ҷамъиятӣ
- Маърузаҳо ва интишорот
- Санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ
- Санадҳои байналмилалӣ оид ба ҳуқуқи инсон
- Таълим дар соҳаи ҳуқуқи инсон
- Стратегия
- Муқовимат ба коррупсия
- Шахсони имконияташон маҳдуд
- Ҳуқуқи кӯдак
- Муроҷиат ба Ваколатдор
- Ҳамкориро
- Маркази матбуот
- Нишониҳои муфид
- Тамос

Хуш омадед ба сомонаи расмӣ Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон!

Мо хеле шодем, ки Шумо таваҷҷуҳи худро нисбати сомонаи Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон зоҳир намудед.

Ҷумҳурии Тоҷикистон аз давраи соҳибистиклол гаштани худ ҳуқуқи озодиҳои инсон, аришҳо, принципу меъёрҳои умумиэтирофшудаи байналмилалиро пас медорад.

Бо қабули Конститутсияи Тоҷикистони соҳибистиклол ҳуқуқи озодиҳои инсон ба сифати ариши оӣ эътироф шуда, онҳо муайянқунандаи мақсад, мазмун ва татбиқи қонунҳо, фаъолияти ҳокимияти қонунгузор ва иҷроия гардида, ба воситаи ҳокимияти судӣ таъмин мешаванд. Дар сатҳи Конститутсияи тамоми ҳуқуқи озодиҳои асосӣ танзими ҷамақониба пайдо кардаанд.

Дар ин давра ақсарияти қулли санадҳои байналмилалӣ соҳаи ҳуқуқи инсон ба тасвиб расида, барои амалишавии онҳо чораҳои дахлдор андешида шудаанд.

Бо ташаббуси Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ — Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон таъсис ёфтани мақомоти махсус дар соҳаи ҳуқуқи инсон ҳамчун механизми иловагии ҳифз ва пешрафти ҳуқуқи инсон гувоҳи он мебошад, ки Тоҷикистони соҳибистиклол баҳри эътиром, риоя, таъмин ва ҳифзи ҳуқуқи инсон аз тамоми имконияту воситаҳои истифода мекунад.

Фаъолияти мақомоти Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон ба он равона карда шудааст, ки ҷавобгӯи эъмони давлати демократӣ, ҳуқуқбунёд, дунявӣ ва иҷтимоӣ буда, барои ҳифзу пешрафти ҳуқуқи инсон механизми самарабахш бошад, инчунин фаъолияти Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар таҳлили қонунгузорӣ ва амалияи татбиқи ҳуқуқ, гузаронидани санҷишу тафтишҳо ва мониторинги ҳуқуқи озодиҳои инсон ва қорҳои таҳлили иттилоотӣ оид ба ҳуқуқи инсон равона карда шудааст.

Дар сомонаи мазкур Шумо метавонед ҷамағуна маълумотро дар бораи мақомоти Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон дастрас намоед.

ХАБАРҲО

- Танзими муносибатҳои ҷамъиятӣ дар самти пешгирии зӯрварӣ дар оила 10.05.2019
- Табриқоти Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон ба муносибати Рӯзи Ғалаба 08.05.2019
- Бозиди Ваколатдор оид ба ҳуқуқи кӯдак аз Муассисаи ислоҳии ЯС 3/8 СРИЧЧ ВА ҚТ 08.05.2019
- Ташрифи Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон ба муассисаҳои ислоҳӣ 03.05.2019
- Аёдат ва суҳбати Ваколатдор оид ба ҳуқуқи кӯдак бо нобилиғони ба ватан баргардонидашуда 02.05.2019

МАЙ 2019						
Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Вс
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26

Берои шаҳони сустбин

Тоҷикӣ Русский English

ВАКОЛАТДОР ОИД БА ҲУҚУҚИ КӢДАК ДАР ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

Асосӣ Дар бораи Ваколатдор Хабарҳо Интишорот Муассисаҳои кӯдакон Саволу ҷавоб Қумак ба кӯдакон Китобхона Тамос

Муроҷиат ба Ваколатдор

Тартиби муроҷиат ба Ваколатдор

БА САВОЛҲОИ ШУМО ВАКОЛАТДОР ҶАВОБ МЕДИҲАД

Санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ

Санадҳои меъёрии ҳуқуқии ҚТ

Санадҳои дохилидорави

Санадҳои байналмилалӣ оид ба ҳуқуқи кӯдак

БОЗДИДИ ВАКОЛАТДОР ОИД БА ҲУҚУҚИ КӢДАК АЗ МУАССИСАИ ИСЛОҲИИ ЯС 3/8 СРИЧЧ ВА ҚТ

Дар асоси ҳамкорирои судманд бо Сарраёсати иҷроияи ҷазои ҷиноятии Вазорати адлия рӯзи 7 майи соли 2019 Ваколатдор оид ба ҳуқуқи кӯдак – Ҳабибуллозода Р.Ҳ. бо мақсади шиносӣ аз вазъи ҳуқуқи кӯдакон, ки дар якҷоягӣ бо модарони маҳкумшуда дар Муассисаи ислоҳии ЯС 3/8 СРИЧЧ ВА ҚТ нигоҳдорӣ мешаванд, бозид ба амал овард.

Муфассалтар...

ХОВАР: ХОДИМОНИ ҲУҚУҚ, ИЛМ ВА ДИН: «БА КӢДАКОНИ АЗ ИРОҚ БА ТОҶИКИСТОН ОВАРДАШУДА ЗИНДАГИИ АРЗАНДА ТАЪМИН КАРДА МЕШАВАД»

ҳамовозӣ ва дастгирӣ ёфт.

ДУШАНБЕ, 03.05.2019. /АМИТ «Ховар»/. Дар асоси дастури супоришҳои Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ, Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон аз мамлақати қанғзадаи Ироқ ба Ватан баргардонидани 84 нафар шаҳрвандони нобилиғи тоҷик, ки қанде пеш сурат гирифт, миёни қишрҳои гуногуни ҷомеа

Муфассалтар...

Бо мақсади таъмини ҳифзи ҳуқуқи кӯдак дар Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод менамоем, ки институти Ваколатдор оид ба ҳуқуқи кӯдак таъсис дода шавад. Э.Раҳмон

Стратегияи миллии рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон барои то соли 2030

Барномаи миёнамуҳлати рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи солҳои 2016-2020

НАЗАРПҶҶСӢ

Сабабҳои бари вақт ба кӯдакон назирифтаи шаҳрвандонам